

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Katedra anglistiky a amerikanistiky

**Analýza převodu humoru a slovních hříček
u profesionálních a amatérských titulků
seriálu Brooklyn Nine-Nine**

(Bakalářská práce)

2021

Jolana Vařáková

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Katedra anglistiky a amerikanistiky

**Analýza převodu humoru a slovních hříček u profesionálních
a amatérských titulků seriálu Brooklyn Nine-Nine**

(Bakalářská práce)

**Humour and Puns Translation Analysis of Professional and Amateur
Subtitles of TV series Brooklyn Nine-Nine**

(Bachelor Thesis)

Autor: Jolana Vařáková

Studijní obor: Angličtina se zaměřením na komunitní tlumočení a překlad

Vedoucí práce: Mgr. Ondřej Molnár, Ph.D.

Olomouc 2021

Údaje o práci

Autor bakalářské práce: Jolana Vařáková

Název katedry a fakulty: Katedra anglistiky a amerikanistiky Filozofické fakulty
Univerzity Palackého v Olomouci

Název bakalářské práce: Analýza převodu humoru a slovních hříček u profesionálních
a amatérských titulků seriálu Brooklyn Nine-Nine

Název práce anglicky: Humour and Puns Translation Analysis of Professional and
Amateur Subtitles of TV series Brooklyn Nine-Nine

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Ondřej Molnár, Ph.D.

Počet stran: 57

Počet znaků (včetně mezer): 87 625

Počet příloh: 0

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a že jsem uvedla úplný seznam citované a použité literatury.

V Olomouci dne

podpis

Poděkování

Ráda bych poděkovala panu Mgr. Ondřeji Molnárovi, Ph.D., vedoucímu bakalářské práce, za odborné vedení, trpělivost a mnohé cenné rady.

Seznam zkratk:

B99 – Brooklyn Nine-Nine

CJ – cílový jazyk

CT – cílový text

KSP – kulturně specifický prvek

SSJČ – Slovník spisovného jazyka českého

VJ – výchozí jazyk

VT – výchozí text

Obsah

1	Úvod	8
2	Audiovizuální překlad	9
2.1	Titulkování	10
2.1.1	Amatérské titulkování	11
2.1.2	Profesionální titulkování	12
3	Překladatelské strategie	14
3.1	Základní překladatelské strategie podle Bakerové	14
3.2	Překladatelské strategie pro překlad humoru podle Chiarové	15
3.2.1	Doslovný překlad	16
3.2.2	Nahrazení vtipným prvkem známým v CJ	16
3.2.3	Nahrazení idiomem známým v CJ	16
3.2.4	Vypuštění vtipného prvku	16
4	Typologie humoru	17
4.1	Typologie humoru podle Ritchieho	17
4.1.1	Referenční a verbální humor	17
4.1.2	Vtipná pointa	17
4.1.3	Mnohoznačnost významu	18
4.1.4	Jazykový humor	18
4.1.5	Vizuální humor a mnohoznačnost	19
4.1.6	Humornost porušení registru a konotací	19
4.1.7	Slovní hříčky	19
4.2	Typologie humoru dle Díaze Cintase a Remaelové	20
4.2.1	Mezinárodní a dvounárodní vtipy	20
4.2.2	Vtipy odkazující na národní kulturu či instituci	21

4.2.3	Vtipy typické pro danou komunitu	21
4.2.4	Jazykové vtipy	21
4.2.5	Vizuální vtipy	21
4.2.6	Akustické vtipy	21
4.2.7	Složené vtipy.....	22
4.3	Srovnání typologií.....	22
5	Brooklyn Nine-Nine (B99) a postavy.....	24
6	Praktická část.....	26
6.1	Mezinárodní a dvounárodní vtipy	26
6.2	Vtipy odkazující na národní kulturu či instituci.....	30
6.3	Jazykové vtipy.....	31
6.4	Vizuální vtipy.....	35
6.5	Humornost porušení registru a konotací	38
6.6	Vtipy typické pro danou komunitu	40
6.7	Akustické vtipy	42
7	Závěr.....	46
8	Summary.....	47
9	Bibliografie.....	48
10	Anotace.....	56

1 Úvod

Audiovizuální překlad je nedílnou součástí téměř každého audiovizuálního média. Ať už se jedná o dabing, voice-over či titulky, musí se brát v potaz omezení, která se týkají druhu tohoto překladu. Tato bakalářská práce se zabývá titulky a titulkováním, a to jak amatérským, tak i profesionálním.

Humor je součástí našich životů, avšak se zde objevuje riziko, že některé prvky mohou být pro jednoho diváka humorné, pro druhého však nikoliv. Interpretace humoru se zde tak stává velice subjektivní záležitostí.

V teoretické části bude nejdříve představen audiovizuální překlad jako takový a především se zaměří na profesionální a amatérské titulkování s vlastními poznatky, ale i poznatky významných osobností audiovizuálního překladu jako jsou Jorge Díaz Cintas a Aline Remaelová (2020). Poté budou uvedeny nejen základní překladatelské strategie dle Mony Bakerové (1992), ale také překladatelské strategie pro překlad humoru dle Diely Chiarové (2010). Dále budou představeny typologie humoru dle Graema Ritchieho (2010) a Jorge Díaze Cintase a Aline Remaelové (2014), ze kterých budou vybrány takové kategorie, které nejvíce reflektují povahu a humor audiovizuálního materiálu, který tato bakalářská práce analyzuje. Proto byla jako téma bakalářské práce vybrána analýza humoru a slovních hříček a rozdílů mezi profesionálními a amatérskými titulky v řešeních právě humoru a slovních hříček.

Pro účely této bakalářské práce byl zvolen americký sitcom *Brooklyn Nine-Nine* z policejního prostředí, který je známý svým specifickým humorem a slovními hříčkami. Pro většinu sitcomů je tedy humor zásadní a základní složkou.

Cílem této bakalářské práce je poukázat na rozdíly mezi amatérskými a profesionálními titulky v oblasti humoru a slovních hříček, provést kvalitativní analýzu těchto míst a potvrdit či vyvrátit následující hypotézy. Amatérské titulky vznikají především díky zápalu fanoušků seriálu, kteří si chtějí daný pořad s titulky pustit dříve, než vyjdou profesionální oficiální titulky. U amatérských titulků se očekává větší zapálení amatérských titulkářů pro daný seriál, jelikož většina z nich se skládá právě z fanoušků daného seriálu, z čehož plyne také větší ochota se danému překladu věnovat déle a tedy přijít s kreativním řešením daného humorného prvku či slovní hříčky. Na druhou stranu se nacházejí amatérští titulkáři pod časovým tlakem, který způsobují další fanoušci seriálu, kteří obvykle již v den odvysílání v původní zemi netrpělivě čekají na překlad a dožadují se ho v rámci několika hodin. Amatérští titulkáři také většinou nemají tolik zkušeností s překladem, tudíž se v amatérských titulcích objevuje (i) větší množství chyb, (ii) především větší sklon k nesprávnému doslovnému překladu či k pravopisným chybám.

Ve prospěch profesionálních titulkářů pak hovoří obvykle větší míra zkušeností s překladem humoru a slovních hříček. Profesionální titulkáři však mívají na vyhotovení překladu rozmezí několika dnů. Dá se tedy očekávat, že se nad slovními hříčkami a dalšími humornými prvky zamyslí více a (iii) že je dokáží rozpoznat a tehdy využít znalostí komplexnějších překladatelských strategií (jako adaptace, substituce apod.), jak k danému překladatelskému problému přistupovat, oproti obvyklé strategii doslovného překladu u amatérských titulků. Obvykle se také profesionální titulkáři dostanou pouze k jedné sérii seriálu, (iv) tudíž otázkou je, do jaké míry jsou seznámeni s obsahem předchozích sérií, které mohou být pro převedení humoru a slovních hříček zásadní.

2 Audiovizuální překlad

Audiovizuální překlad nebyl dlouho považován za klasický překlad ale spíše za adaptaci, a to kvůli svým časovým a prostorovým omezením (Díaz Cintas a Remael 2014, s. 9). Katharina Reissová (2000, s. 27) pro tento typ textů dokonce vyhradila název „audiomediální“, jelikož nezapadal do žádného z předtím definovaných typů textů. Do této kategorie však nespádají jen texty audiovizuálního překladu (Munday 2016, s. 275). Mezi nejčastější typy audiovizuálního překladu patří dabing, voice-over nebo titulky (ibid., s. 278). Audiovizuální překlad se vyznačuje tím, že se v něm kombinuje několik znaků, ty se dělí na akustické a vizuální a dále na verbální a neverbální (Díaz Cintas a Remael 2014, s. 46–47). Příklady těchto znaků dle Díaze Cintase a Remaelové (ibid., s. 47) včetně dalších vlastních příkladů jsou uvedené v tabulce (1).

(1) Příklady rozdělení znaků v audiovizuálním překladu

	VERBÁLNÍ	NEVERBÁLNÍ
VIZUÁLNÍ	názvy ulic, dopisy, noviny, zprávy	fotografie, gesta, řeč těla
AKUSTICKÉ	dialogy, písně, přízvuky	hudební podkres, zvukové efekty, nahrávky smíchu

Jelikož se do audiovizuálního překladu řadí i další kategorie, je vhodné si nastínit jejich specifika, přičemž titulkování bude rozebráno v další podkapitole. Poněvadž titulky a dabing jsou natolik rozdílné podkategorie se svými specifiky – v prvním případě dochází ke změně módu, v druhém nikoliv – byly pro tuto bakalářskou práci zvoleny dvojce titulky, amatérské a profesionální.

Voice-over je namluvená zvuková stopa, která je překladem původního znění a je nasazená na stále slyšitelnou původní zvukovou stopu (Díaz Cintas a Remael 2020, s. 7). V České republice se tento typ audiovizuálního překladu využívá především u přírodopisných televizních dokumentů (Pošta 2011, s. 8).

Dabing, také zvaný lip-sync, je nahrazení původní zvukové stopy novou zvukovou stopou, která obsahuje překlad VT (Díaz Cintas a Remael 2020, s. 8). Specifickým aspektem dabingu je synchronie, která se dělí na tři části (ibid.). Prvním požadavkem je tzv. „lip synchrony“ neboli synchronie s ústy, která spočívá v co největším napodobení hlásek v nové zvukové stopě, a to zvláště v záběrech, kdy jsou rty mluvící postavy vidět zblízka (ibid.). Další specifikum, izochronie, spočívá v tom, že nová zvuková stopa by neměla být delší než původní stopa, opět hlavně v záběrech zblízka (ibid.). Kinetická synchronie je poslední z nejdůležitějších specifík dabingu, jde především o to, že výběr dabérů by si neměl odporovat s původním hercem (ibid.). Mezi příklady takového rozporu lze uvést muže, který dabuje ženu, či starší muž dabující mladého muže. Také by si nemělo nové znění odporovat s pohyby herců (ibid.) Tedy například v nové zvukové stopě by neměly být záporné věty, zatímco herec na obrazovce souhlasně přikyvuje. Při porovnání dabingu a titulků na stejném nosiči se často stává, že titulky jsou spisovnější než dabing (Pošta 2011, s. 35). Z toho důvodu byly pro tuto bakalářskou práci zvoleny ke kontrastivní analýze dvojice titulky.

2.1 Titulkování

Titulkování Díaz Cintas a Remaelová (2014, s. 8) definují jako „překlad, který se zobrazuje jako psaný text, obvykle na spodní části obrazovky, a který usiluje nejen o zachycení původních dialogů postav, ale i o zachycení prvků, které se zobrazují na obrazovce (dopisy, letáky, graffiti, nápisy, cedule apod.), a informací ze zvukové stopy (písně a další zvuky)“¹.

Časová omezení jsou dána synchronizací s mluveným slovem, titulek by neměl být zobrazen déle než 1 s po skončení promluvy či zobrazen přes střih (Pošta 2011, s. 155). Začátek daného titulku se odvíjí od požadavku klienta, může začínat zároveň s promluvou či před nebo krátce po ní, kdy už ji divák stihl zaregistrovat (ibid.). Zda divák stihne titulek přečíst, určuje jednotka CPS, znaky za sekundu.

Titulky by vždy měly odpovídat obrazu a tomu, co se v dané chvíli říká (Díaz Cintas a Remael 2020, s. 5). U titulkování dochází ke změně módu, a to z módu mluveného do módu psaného (ibid.). Z tohoto důvodu jsou titulky často spisovnější než opravdová mluva (Pošta 2011, s. 35). Jedním ze složitých problémů při titulkování seriálu, ve kterém se uplatňuje hovorovější jazyk, je tedy „volba správné míry nespisovnosti,“ která je ovšem velmi individuální (ibid.).

Titulky by se tedy měly podobat mluveným dialogům. „[P]sané dialogy se svou stylistickou charakteristikou v mnohém blíží dialogům mluveným“ (Hoffmannová a kol. 2016, s. 32). Většinou jsou titulky odrazem spontánního dorozumívání, kromě nacvičených přednesů a proslovů. Spontánní dorozumívání dle Hoffmannové a kolektivu (2016, s. 33) „probíhá [...] obvykle v obecné češtině“, kdy však záleží také na území – v Čechách je situace jiná než na Moravě. Stylizace mluvenosti lze dosáhnout různými prostředky. Jednou z možností je „protetické v-“, které „podle výzkumů z poslední doby jako typický rys obecné češtiny zřejmě ustupuje do pozadí“ (ibid.). Ke stylizaci mluvenosti mohou také sloužit „tvaroslovné varianty jako *nesem, bysme, moh* apod.“ (ibid., s. 48).

Z důvodu časových omezení také často dochází ke kondenzaci a výpustkám (ibid.). Rozdíl mezi kondenzací a vypouštěním spočívá v tom, že kondenzace usiluje o „co nejstručnější vyjádření“, zatímco u druhé zmíněné strategie jsou některé informace úplně vypuštěny (Pošta 2011, s. 68).

Standards titulkování popisuje ve svém článku „A Proposed Set of Subtitling Standards in Europe“ Karamitroglou (1998). Zmiňuje především limit dvou řádků na jeden titulek, jeho největší délku, či minimální dobu, po kterou má být daný titulek zobrazen. Například Netflix pak u pořadů určeným dospělým divákům doporučuje maximálně 13 CPS, pro pořady pro děti zase 12 CPS. Nejvyšší možný počet znaků za sekundu je pak 21 CPS, což je ale už velmi na hranici čitelnosti. Karamitroglou (1998) nepracuje s CPS, ale uvádí, že dvouřádkový titulek má být zobrazen minimálně 6 sekund, zatímco jednořádkový titulek pouze 3,5 sekundy. Karamitroglou (1998) ale také zmiňuje minimální dobu zobrazení

¹ Vlastní překlad. Původní text: „[...] a translation practice that consists of presenting a written text, generally on the lower part of the screen, that endeavours to recount the original dialogue of the speakers, as well as the discursive elements that appear in the image (letters, inserts, graffiti, inscriptions, placards, and the like), and the information that is contained on the soundtrack (songs, voices off).“

jednoho jednořádkového titulku, a to 1,5 sekundy. Popisuje také začátek a konec zobrazení titulku či nutnou pauzu mezi jednotlivými titulky (Karamitroglou 1998).

Prostorová omezení plynou z omezeného prostoru závislého na šířce obrazovky, na které budou titulky zobrazeny (Díaz Cintas a Remael 2020, s. 94). Největší možná délka je 42 znaků, kterou povoluje i Netflix ve svém *style guide*². Na druhou stranu Karamitroglou (1998) zmiňuje maximální délku o cca 35 znacích, přičemž argumentuje, že titulek o délce 40 znaků již snižuje čitelnost. Jelikož se ale obrazovky v poslední době velmi rozšiřují, titulek o délce 42 znaků lze snadno zobrazit.

2.1.1 Amatérské titulkování

V této bakalářské práci je myšlen amatérskými titulky tzv. „fansubbing“. Ten zařazují Díaz Cintas a Remaelová (2020, s. 7) mezi tzv. „cybersubtitling“, kam mimo jiné začleňují i „guerilla subtitles“, tedy titulky pro politické účely, a dobrovolnické titulkování, o které se starají příznivci daného projektu. Amatérské titulkování vzniklo především díky fanouškům animovaných japonských seriálů a filmů zvaných anime (Díaz Cintas a Muñoz-Sánchez 2006, s. 37)

Dle vlastního pozorování amatérští titulkáři využívají dle množství zkušeností s titulkováním nejrůznější programy, začátečníci jsou často odkázáni i na Poznámkový blok či Word. Jelikož pracují v týmech, jejich překlady a technické aspekty titulků pak upravují zkušenější kolegové. S většími zkušenostmi pak přechází k práci v komplexnějších programech, jako jsou Subtitle Edit či Subtitle Workshop.

Amatérské titulky k analyzovanému seriálu překládali převážně dva amatérští titulkáři. Většinu první řady (první a druhý díl titulkuje Thadreth, třetí, čtvrtý a pátý díl Fanik) a druhou řadu titulkuje amatérská titulkářka AmyG a následující sezóny pak titulkuje lukascoolarik. Amatérští titulkáři obvykle vystupují pod nickem, tedy přezdívkou, jak je zmíněno i v rozhovoru s amatérskou titulkářkou ze Slovenska v *Titulkujeme profesionálně* (Pošta 2011, s. 143). Jedním z důvodů, proč nechtějí uvádět své celé jméno, může být případná nelegalita amatérské titulkářské činnosti z hlediska autorských práv k danému pořadu (viz Philips 2003).

Pošta (2011, s. 9) tvrdí, že amatérští titulkáři produkují „přinejmenším po technické stránce kvalitnější [titulky] než ‚profesionální‘ titulky na DVD.“ Na druhou stranu Díaz Cintas (2018) uvádí, že v amatérských titulcích jsou časté i třířádkové až pětiřádkové titulky oproti standardním maximálním dvěma řádkům (Carroll a Ivarrson 1998).

Dle vlastního pozorování se dá říct, že nespornou výhodou amatérských titulků je pak skutečnost, že se překladu zpravidla ujímají fanouškové daného seriálu, což vyplývá i ze samotného dalšího názvu pro amatérské titulkování – *fansubbing*. Dá se tedy předpokládat větší znalost daného filmu či seriálu. Z vlastní zkušenosti lze konstatovat, že v případě neznalosti či nejistoty si pak mohou pomoci tak, že se obrátí s dotazem na zkušenějšího kolegu v týmu. Amatérští titulkáři jsou totiž známí tím, že se mnohem častěji sdružují do nejrůznějších skupin a komunit než profesionální titulkáři (Pošta 2011, s. 14). Na druhou

² <https://partnerhelp.netflixstudios.com/hc/en-us/articles/115002884887-Czech-Timed-Text-Style-Guide>

stranu v posledních letech roste mezi profesionálními titulkáři obliba sdružování se do skupin na sociální síti Facebook.³

Při kontaktování jednoho z portálů, na kterém jsou publikovány amatérské titulky použité v této bakalářské práci, Edna.cz, se při zmínce o absolvování překladatelského semináře se zaměřením na audiovizuální překlad zájemci nedostane žádných zásad, kterými se má řídit.

2.1.2 Profesionální titulkování

Během posledních let se filmy a seriály přesunuly z DVD a Blu-ray na streamovací služby (Díaz Cintas a Remael 2020, s. 33). Mezi tyto služby se řadí např. Netflix nebo Amazon Prime. Jelikož se zvětšilo množství filmů a seriálů, které si mohou uživatelé ihned přehrát, zvýšila se i poptávka po profesionálních titulcích (ibid., s. 13).

Díaz Cintas a Remaelová (2020, s. 32) porovnávají nutné dovednosti překladatele a titulkáře. Zmiňují, že titulkář musí umět přetvořit a upravit celou větu kvůli prostorovým i časovým omezením, např. jednomu přebývajícimu znaku (ibid.). Mezi úkoly profesionálního titulkáře patří kromě samotného překladu také časování. Díaz Cintas a Remaelová (2020, s. 34) uvádějí, že ideální situace je, když se časování zhostí samotný titulkář, avšak v posledních letech převládá proces, kdy časování upravují technici. Profesionálové obvykle mají k dispozici dialogovou listinu a také video, v některých případech je však rozmazané či s vodoznakem kvůli ochraně před zveřejněním díla (ibid.). O důležitosti simulace před odevzdáním titulků se zmiňuje i Pošta (2011, s. 80), avšak Díaz Cintas a Remaelová (2020, s. 34) s ohledem na skutečnou praxi namítají, že provedení simulace není vždy realistické, například kvůli omezeným časovým možnostem.

V některých případech nemá titulkář za úkol vytvořit kompletní titulky, ale jeho úkolem je dodat úplný překlad, přičemž tento překlad bude následně upraven (Díaz Cintas a Remael 2020, s. 35).

Pokud má tedy titulkář za úkol i časování a rozdělení titulků, je nutné mít k dispozici specializovaný software, který vygeneruje soubor včetně překladu ale i časových značek (Díaz Cintas a Remael 2020, s. 35). Mezi profesionály se používá především Subtitle Edit a Aegisub nebo placený software EZTitles, avšak v poslední době se rozšířil fenomén cloudových nástrojů (ibid., s. 243). Mezi takové nástroje patří například Amara či OOONA (ibid., s. 245).

Netflix jako jediný ze streamovacích služeb má veřejně dostupný tzv. *style guide*⁴, tedy instrukce, jak přistupovat k jednotlivým problémům či pravidlům interpunkce (např. trojtečka, uvozovky apod.) pro daného klienta (Díaz Cintas a Remael 2020, s. 47). Ostatní služby z obav o únik citlivých informací si tyto dokumenty pečlivě střeží (ibid.).

Základ, který by měl mít titulkář k dispozici, a jak by měly vypadat podmínky práce titulkáře a také jeho povinnosti, je zmíněn v *Code of Good Subtitling Practice* od Carrollové a Ivarssona (1998). Pro dnešní digitální dobu by tento kodex měl být upraven. Profesionální

³ V české komunitě je to především skupina *Titulkáři*, v zahraniční komunitě je to pak *Subtitlers* nebo třeba *Subtitling is an art*.

⁴ <https://partnerhelp.netflixstudios.com/hc/en-us/articles/115002884887-Czech-Timed-Text-Style-Guide>

titulkáři by tedy měli být seznámeni se všemi náležitostmi „správného“ titulkování a dodržovat požadavky klienta a dodat kvalitní titulky.

3 Překladatelské strategie

Během překládání se využívají různé způsoby, jakými daný úsek textu přeložit. To samé platí i pro audiovizuální překlad. Tyto způsoby se v translatologii nazývají jako překladatelské strategie. Je také důležité rozlišit mezi překladatelskou strategií pro celý text či strategií pouze pro daný úsek. Touto problematikou se zabývá i Mona Bakerová (1992) ve své publikaci *In Other Words*.

Nejdříve je však důležité uvést, co se překladatelskou strategií rozumí. Owjiová (2013) strategie ve svém článku popisuje jako „dovednosti překladatele,“ zmiňuje však, že různí teoretikové si je vysvětlují rozdílně. Mona Bakerová (2001, s. 240) označuje jako překladatelskou strategii dva úkoly: „výběr textu v cizím jazyce pro překlad a zvolení metody“, kterou bude daná pasáž přeložena. Nejvíce využívanou taxonomií v translatologii je rozdělení dle Mony Bakerové (1992).

3.1 Základní překladatelské strategie podle Bakerové

Mona Bakerová (1992), emeritní profesorka translatologie z Manchesterské univerzity, ve své knize *In Other Words* uvedla jednu ze základních typologií překladatelských strategií, ze které pak vycházejí další osobnosti translatologie. Mezi tyto strategie patří například nahrazení hyperonymem, tj. slovem nadřazeným, výpůjčka a výpůjčka s vysvětlením či další způsoby nahrazování, tj. substituce.

(2) Úryvek z epizody B99 S02E03

ORIGINAL	PROFESIONÁLNÍ	AMATÉRSKÉ
There's a new drug in the precinct,	V okrsku je nová droga, potřebujeme nové testovací sady.	Po okrsku se šíří nová droga
and we need updated narcotics field kits.		a my proti ní potřebujeme lepší vybavení.

Strategii nahrazení slovem nadřazeným v příkladu (2) využívají amatérské titulky. Na první pohled lze předpokládat, že autorka titulků narazila na problém u jmenného řetězce *narcotics field kits*. Zdá se, že vzhledem k neznalosti daného spojení využila autorka právě tuto překladatelskou strategii.

Mezi formy substituce patří nahrazování méně expresivními vyjádřeními či jinými KSP. Expresivitou v překladu z angličtiny do češtiny se zabývají například Knittlová (2010) či Levý (1998). V českém úzu platí doporučení při jakémkoliv expresivnějším výrazu zjemňovat, jelikož je čeština na expresivitu velmi citlivá (Levý 1998, s. 142–143). Naopak Knittlová (2010, s. 72) uvádí, že s opakováním expresivnějšího výrazu jeho expresivita a intenzita klesá.

Při kulturní substituci Bakerová (1992, s. 31) upozorňuje na to, že nový KSP musí mít stejný dopad na cílového čtenáře, který má tak možnost zaregistrovat něco známého. Záleží také na účelu textu či míře volnosti (ibid.). To může být u audiovizuálního překladu značně omezeno tím, že se například odkazuje na předmět přímo v obraze.

Jako formu naturalizace lze pojmut výpůjčku či její vysvětlení. Použití této strategie Bakerová (1992, s. 34) navrhuje v případě KSP, nových konceptů či tzv. buzz words, které vznikají z akronymů či neologismů. Po vysvětlení výpůjčky v případě, že se v textu vyskytuje hned několikrát, lze s výpůjčkou pracovat jako se samostatným slovem.

(3) Příklad překladů buzz words v epizodě B99 S02E19

ORIGINAL	PROFESIONÁLNÍ	AMATÉRSKÉ
Noice.	Pecka.	Pěkně.

Jako ukázkou jednoho z buzz words lze uvést v příkladu (3) neologismus *noice* typický pro analyzovaný sitcom. Jedná se o přídavné jméno *nice*, které prošlo hláskovou změnou z diftongu [aɪ] na diftong [ɔɪ]. Dalším takto pozměněným přídavným jménem je *tight* změněné na *toit*. Žádný z českých překladů však tuto hláskovou změnu v originále nijak nereflkuje.

Mezi strategie parafráze řadí Bakerová (1992, s. 37–8) parafrázi příbuzným či nepříbuzným slovem. Pro překlad celkově je nejzajímavější druhá strategie, která se využívá v případě, kdy se slovo v CJ nevyskytuje vůbec. Navrhuje parafrázovat pomocí nadřazeného slova či uvedení samotného významu slova, především pokud se jedná o sémanticky složitou jednotku. Jelikož tato strategie spočívá ve vysvětlování, což většinou vede k delším konstrukcím, záleží na prostorových možnostech daného titulku.

Vypuštění se využívá, když není význam dané jednotky nezbytně nutný pro vývoj textu, vysvětlení vypuštěné jednotky by také mohla zbytečně cílového čtenáře rušit (Baker 1992, s. 40). U audiovizuálního překladu se tato strategie hojně využívá při časové a prostorové tísní daného titulku a ponechávají se pouze nezbytně důležité jednotky, je to také příklad jedné z kondenzačních strategií, které uvádí Pošta (2011, 68–75).

Jako další strategii Bakerová (1992, s. 42) uvádí ilustraci, té však nelze u audiovizuálního překladu využít také z důvodu autorských práv.

Tento výčet překladatelských strategií však není vůbec konečný, mezi další strategie neboli metody lze zařadit např. transpozici, kdy se jedná o změnu slovního druhu, či modulaci, kdy se jedná o změnu náhledu na danou věc (Vinay a Darbelnet 1995, s. 346). Tyto další strategie ale nespádají do překladatelských strategií humoru, které jsou tématem této bakalářské práce.

3.2 Překladatelské strategie pro překlad humoru podle Chiarové

V této kapitole budou rozebrány překladatelské strategie při překladu humoru. Tyto strategie se mohou v závislosti na cílové kultuře a určených presupozicích u jednotlivých verzí překladu lišit. Pro překlad humoru vyčlenila ve své kapitole v knize *Translation, Humour and Literature* několik překladatelských strategií Delia Chiarová (2010, s. 1–29), profesorka z Boloňské univerzity známá především pro své dílo právě v oblasti překladu humoru. Chiarová (ibid.) ve svém rozdělení zmiňuje dva hlavní extrémy překladu, a to doslovný překlad a vypuštění. Následuje poté nahrazení známým vtipným prvkem a poté idiomem. Toto rozdělení je však velmi vágní a zasloužilo by si přidat další kategorie.

3.2.1 Doslovný překlad

Chiarová (2010, s. 11) uvádí tuto strategii jako jednu z těch, mezi kterými překladatelé vybírají. Při použití této strategie hrozí velké riziko, čtenář se nad daným překladem může nechtěně pozastavit, jelikož daný překlad nemusí být funkční. Při použití této strategie například právě u sitkomu, kdy se pravidelně přehrává předem nahraný zvuk smíchu z publika, tak může čtenář, v tomto případě spíše divák, pojmout podezření, že je něco s překladem špatně. Audiovizuální překlad titulků je nazýván také jako „zranitelný překlad“ (Díaz Cintas a Remael 2014, s. 55–58), jelikož je divák neustále v kontaktu s původním zněním. Ve většině případů při použití této strategie v takovém úseku tedy jakákoliv vtipná složka zaniká (Chiaro 2010, s. 11–12). Pokud se chce překladatel vyvarovat použití strategie doslovného překladu, jsou mu k dispozici různé strategie nahrazování, které jsou rozepsány dále.

3.2.2 Nahrazení vtipným prvkem známým v CJ

Tato strategie je také známá jako substituce. Chiarová (2010, s. 12) uvádí příklad použití vtipného prvku v rámci morfologické roviny za takový, jehož humornost spočívá v jeho fonetickém znění. Riziko může představovat odkaz na obraz, který nemusí být nutně obsažen v nahrazujícím prvku. Jako vymyšlený příklad lze uvést nahrazení známého idiomu „kill two birds with one stone,“ který je vysloven ve scéně, kdy postava omylem zahodí kámen tak, že zasáhne ptáka. Český protějšek tohoto idiomu, zabít dvě mouchy jednou ranou, již nepřenese humor v této poněkud nešťastné překladatelské situaci. Ve vybraném vzorku epizod se většina překladů takového humoru drží stejné roviny.

3.2.3 Nahrazení idiomem známým v CJ

Podobně jako u předchozí strategie je s touto strategií spojeno několik rizik. Při použití této strategie riziko spočívá ve skutečnosti, že při nahrazení idiomem může daný úsek ztratit svou humornost (Chiaro 2010, s. 12). U překladu titulků je obzvláště důležité nezapomenout, že divák má k dispozici původní znění. Pokud tedy má určité jazykové dovednosti, může v případě, že je v daném úseku obsažena slovní hříčka, pojmout podezření, že překlad není optimální. V takovém případě se divák začíná více soustředit na překlad a tím ztrácí důvěru v překladatele titulků. Výjimkou pak může být strategie kompenzace, kdy se sice v daném úseku humor vytratí, ale je nahrazen v pozdějším úseku, který humorný prvek původně neobsahoval.

3.2.4 Vypuštění vtipného prvku

Jak již bylo zmíněno u jedné z předchozích strategií, využití strategie, či v tomto případě vypuštění vtipného prvku, může dovést diváka k určitému podezření. Zde ale nastává otázka, zda překladatel vůbec odhalil vtipnost daného úseku či úsek vypustil záměrně. Jedním z takových záměrů může být například cenzura, kdy se překladatel řídí dle určitých pravidel a norem televizní společnosti či jiného subjektu, které jsou nastaveny dle obvyklých konvencí dané kultury (Chiaro 2010, s. 12). Jako hypotetický příklad lze uvést vtip, který se zakládá na vysoce postavené osobnosti politiky z autoritářské země, přičemž seriál je zasazen v jiné zemi a kultuře a do kultury autoritářské země je později distribuován.

4 Typologie humoru

Humor se v lidském životě vyskytuje v mnoha formách, může to být úšklebek, či gesto, ale také třeba vtipná historka. Tato bakalářská práce rozvede dopodrobna především tzv. „verbální humor.“ Ten může být založený například na mnohoznačnosti či podobnosti na fonetické rovině. Nejdříve bude uvedena typologie humoru dle Ritchieho, který se zabývá překladem humoru obecně pro nastínění typů humoru v překladu. V druhé podkapitole bude rozebrána typologie humoru dle Díaze Cintase a Remaelové, kteří tuto typologii humoru používají přímo na audiovizuální překlad.

4.1 Typologie humoru podle Ritchieho

4.1.1 Referenční a verbální humor

Ritchie (2010, s. 34) rozlišuje mezi referenčním a verbálním humorem. Referenční humor definuje jako „použití jazyka k přenesení významu,“ zatímco verbální humor dle něj závisí na daném jazyce a využívá tzv. „idiosynkratických prvků jazyka.“ Příkladem mohou být slova, jež znějí stejně, či mnohoznačnost dané věty. Dále uvádí, že verbální humor je závislý na možnostech daného jazyka, avšak referenční humor je zaměřený zcela na význam.

V příkladu (4) je obsažen humor, který naráží na až absurdnost toho, že se konal seminář na podávání rukou, kterého se jedna z postav účastnila.

(4) Příklad referenčního humoru z epizody B99 S01E13

ORIGINAL	PROFESIONÁLNÍ	AMATÉRSKÉ
Wow, your handshake is quite firm.	Tyjo, máš docela pevný stisk.	Páni, dobrej stisk.
I took a seminar.	- Šla jsem na seminář. - Kde?	Byla jsem na semináři.
Where?		Kde?

4.1.2 Vtipná pointa

V některých případech lze pozorovat takzvané vtipné rozuzlení neboli pointu (v angl. *punch line*), kdy se vtipná historka tváří jako obyčejný každodenní příběh, a až rozuzlení poukáže na vtipné aspekty (Ritchie 2010, s. 36).

V příkladu je vtipná pointa ve scéně udělování medailí, kdy se nečeká, že by mohl být oceněn i kuň.

(5) Vtipná pointa z epizody B99 S01E13

ORIGINAL	PROFESIONÁLNÍ	AMATÉRSKÉ
It is my great honor to present the Medal of Valor	Je mi velkou ctí předat medaili chrabrosti	Je mi ctí předat medaili za statečnost
to Detective Charles Boyle...	detektivu Charlesi Boyleovi...	detektivu Charlesi Boyleovi

and Sergeant Peanut Butter.	a seržantu Peanut Butterovi.	a seržantu <u>Burákovmu</u> máslu.
-----------------------------	------------------------------	------------------------------------

4.1.3 *Mnohoznačnost významu*

Dalším typem humoru, který uvádí Ritchie (2010, s. 37–38), je tzv. *language as misdirection*, kdy se čtenář či divák setkává s mnohoznačným textem. Obvykle si ho však vykládá právě v tom méně pravděpodobném významu, přičemž jeho význam je zcela obyčejný. Tento omyl také funguje jako prvek humoru.

Následující příklad funguje na principu nedorozumění přímo jedné z postav, kdy se jeho kolegové baví o nejstarších zatčených pachatelích, zatímco tato postava si chybně myslí, že se baví o nejstarším sexuálním partnerovi či partnerce.

(6) Příklad nedorozumění kvůli mnohoznačnosti z epizody B99 S01E05

ORIGINAL	PROFESIONÁLNÍ	AMATÉRSKÉ
You talking oldest bags? 68.	Řešíte nejstarší odlovy? 68.	Mluvíte o nejstarší? 68.
That's not that old. Yeah, but I was only 20.	- To není moc. - Ne, ale mně bylo jen 20.	To není tak starý. Jo, ale mám ji od 20.
20? Were you even a cop then?	To jsi už byl policajt?	20? To už si tak dlouho policajt?
No, man, it was before I got into the academy.	Ne, to bylo ještě před akademií.	Ne, chlape, to bylo <u>předtím</u> <u>Dostal</u> jsem se zrovna na akademii.
Charles isn't talking about his oldest arrest.	Charles nemluví o svém nejstarším zatčení.	Charles nemluví o jeho nejstarším zatčení.
Ew!	[...] ⁵	Ew!

4.1.4 *Jazykový humor*

Lze se také setkat s humorným textem, pro jehož pochopení je nezbytné znát samotný jazyk. Tento typ Ritchie (2010, s. 40) považuje za příklad referenčního humoru, kdy je nutné mít lingvistické znalosti. Příkladem může být například aktualizace idiomu.

V této scéně Kapitán Holt poukazuje na lingvistickou realitu některých akronymů. Daný příklad by se dal zařadit i do porušení registru, jelikož se jedná o postavu známou spisovnou angličtinou, která pohrdá hovorovými složkami jazyka, ale v tomto případě je hlavní humornou složkou lingvistická realita.

(7) Příklad jazykového humoru z epizody B99 S04E13

ORIGINAL	PROFESIONÁLNÍ	AMATÉRSKÉ
I just experimented with an	Použil jsem veřejně neznámou zkratku.	[...] Právě jsem zmínil

⁵ Neotitulkováno.

unfamiliar acronym in public.		neznámou zkratku na veřejnosti.
- BRB... what does it even mean? - Be right back.	- Co to je HJZ? - Hned jsem zpět.	- Co vůbec znamená HJZ? - Hned jsem zpět.
It has the same number of syllables as the acronym.	Má to stejně slabik jako zkratka!	Jaký to má potom význam, když to má stejný počet slabik?

4.1.5 Vizualní humor a mnohoznačnost

U audiovizuálního překladu se lze setkat s humorem, který je závislý právě na zmíněné vizuální složce. Obvykle se využívá mnohoznačnosti jednotlivých slov (Ritchie 2010, s. 41). Ritchie (ibid.) uvádí jako příklad tohoto typu humoru situaci, kdy je vyžadována pečeť, avšak je dané postavě donesen vycpaný lachtan. Slovo *seal* má totiž v angličtině dva odlišné významy.

4.1.6 Humornost porušení registru a konotací

Konotace a registr hrají v humoru důležitou roli. Samotný jazyk je zde vtípem, jako příklad lze uvést použití spíše neformálního vyjádření ve formální situaci či naopak (Ritchie 2010, s. 41–42).

V příkladu (8) postava známá svou precizní výslovností a formálností porušuje svůj obvyklý registr použitím zkrácených tvarů, tedy hovorového jazyka, kterým obvykle pohrdá, aby upozornila na to, že se nachází ve svízelné situaci, kdy jí jde o život.

(8) Příklad porušení registru z epizody B99 S05E05

ORIGINÁL	PROFESIONÁLNÍ	AMATÉRSKÉ
If you could spot my tell, you would've known.	Kdybyste prokoukli můj <i>tell</i> , kápli byste na to.	To je vaše chyba. Kdybyste znali můj <i>tell</i> , došlo by vám to.
Fine. What's your tell?	Fajn. Jaký máte <i>tell</i> ?	- Fajn. Co je váš <i>tell</i> ? - Budu názornej, dělám ho právě teď'.
Let's just say, I'm doing it right now.	Dělám to teď'ka.	
I'm doing it at this very moment.	Teď'ka.	
- Is it standing up? - I've just done it again.	- To, že stojíte? - Ten <i>tell</i> je úplně jasnej.	- To, že stojíte? - Tak jasnej <i>tell</i> vám mohl dojít. Stačí nebýt blbej.
Whoops, there's another time.	A zase. Stačí nebejt blb.	

4.1.7 Slovní hříčky

Slovní hříčky se v neformální rovině definují jako „hra se slovy, kdy se setkávají zvukově podobná slova, která mají velmi odlišný význam.“ Dále se rozlišuje mezi slovními hříčkami,

kteře jsou nezávislé na situaci, např. v případě, kdy jí předchází nezbytně dlouhý text, který poskytuje dostatečné množství kontextu. Jiné slovní hříčky zcela závisí na situaci či místě, kdy jsou vyřčeny (Ritchie 2010, s. 42–46). Příklad takové slovní hříčky lze nalézt v tabulce (18).

4.2 Typologie humoru dle Díaze Cintase a Remaelové

Problematiku převodu humoru v titulcích zmiňují také Díaz Cintas a Remaelová (2014). Jorge Díaz Cintas je profesor translologie na University College London a podílí se na výzkumu v oblasti audiovizuálního překladu a inovací v tomto oboru. Aline Remaelová je emeritní profesorkou teorie překladu a audiovizuálního překladu z Antverpské univerzity. Jednotlivé typy vtípů a humoru rozdělují následovně.

4.2.1 Mezinárodní a dvounárodní vtípy

S konceptem dvounárodních vtípů (z angl. *binational*) zprvu přichází Zabalbeascoa (1996, s. 251). Tvrdí, že „humor v takovém případě není závislý na slovní hříčce specifické pro daný jazyk či znalosti neznámých KSP z výchozí kultury“⁶ (ibid.). Ve vtipech tohoto druhu se odkazuje na část dané kultury. Jako příklad lze uvést známé osobnosti z výchozí kultury či známé dějiny této kultury (Díaz Cintas a Remael 2014, s. 217).

(9) Příklad mezinárodního vtípu z epizody B99 S02E03

	ORIGINÁL	PROFESIONÁLNÍ	AMATÉRSKÉ
Jake	Hey, Rosa, just who I was looking for.	Roso, tebe jsem zrovna hledal.	Hej, Roso, tebe jsem zrovna hledal.
	Quick question, can I have your friend Katie's phone number?	Dáš mi číslo na Katie? Chci ji pozvat na rande.	Rychlá otázka, dáš mi číslo na tvoji kamarádku Katie?
	I want to ask her out.		Chci jí pozvat ven.
Rosa	No, I don't mix personal and professional.	Osobní a pracovní život nepropojuju.	Ne, nemíchám osobní a pracovní záležitosti.
	You're never getting her number.	To číslo nikdy nedostaneš.	Nikdy ti to číslo nedám.
Jake	Never like, "we're never gonna have a black President" never?	Nikdy jako „nikdy nebudeme mít černýho prezidenta?“	Nikdy, jako "nikdy nebudeme mít černého prezidenta" nikdy?
	'Cause that happened.		Protože to se stalo.
Rosa	A real never.	Fakt nikdy.	Opravdové nikdy.

⁶ Vlastní překlad. Původní text: “does not depend on either language-specific word play or familiarity with unknown specific aspects of the source culture”

4.2.2 Vtipy odkazující na národní kulturu či instituci

Zabalbeascoa (1996, s. 252) uvádí, že v případě, kdy je vtip založen na instituci či jiném KSP a daný prvek je v cílové kultuře neznámý, hrozí, že se humorná složka vytratí. V takovém případě je však možné využít adaptace, aby byla tato složka zachována (ibid.). Další možností převodu je také zachování daného odkazu, avšak pouze v případě, kdy se v rámci presupozic určilo, že cílový čtenář bude daný prvek znát (Díaz Cintas a Remael 2014, s. 220).

Do této kategorie vtipů lze zařadit humor v rámci Halloween Heists, které se odehrávají v rámci halloweenských epizod, avšak záleží na určených presupozicích, zda pak vtip spadá do této či předchozí kategorie.

4.2.3 Vtipy typické pro danou komunitu

Do této kategorie humoru spadá humor typický pro danou lokalitu či národnost (Díaz Cintas a Remael 2014, s. 221). Svým způsobem sem také patří i vtipy založené na stereotypech postav, které jsou v analyzovaném seriálu velmi časté.

Jako příklad lze uvést referenční humor v příkladu (4), kde tento referenční humor naráží na typické vlastnosti Amy Santiagové, a to na její přehnanou uspořádanost a vášň pro seberealizaci a chuť se neustále vzdělávat.

4.2.4 Jazykové vtipy

Tento druh humoru závisí na daném VJ a jeho typickém chování. Spadají sem také slovní hříčky (Díaz Cintas a Remael 2014, s. 222). Chiarová (2005) tento druh humoru řadí pod verbální humor. Jako překladatelskou strategii navrhuje kompenzaci či substituci (Chiaro 2005, s. 136).

Jazykový vtip lze nalézt v tabulce (18), kdy postavy vymýšlejí různé slovní hříčky na dvojsmysl STD (svatební pozvánka vs. sexuálně přenosné nemoci).

4.2.5 Vizuální vtipy

Humornost této kategorie spočívá ve vizuální složce média. Vtipnosti tak lze dosáhnout například i v postprodukci editací, ale také zde spadají gesta herců a jejich výrazy ve tváři či dokonce způsob sestavení dané scény, kdy divák ví více než daná postava či postavy (Díaz Cintas a Remael 2014, s. 227). Pro analyzovaný seriál je tento typ humoru typický, jelikož jednotlivé postavy mají velmi výrazné výrazy ve tváři, které prozrazují skutečné mínění o dané věci, což je příklad Jakea Peralty, nebo naopak skoro žádné, čímž je typický kapitán Holt. Příklady vizuálních vtipů jsou pak okomentovány v praktické části.

4.2.6 Akustické vtipy

Do této kategorie zařazuje Díaz Cintas (2003, s. 264) různé zvuky. Spadají sem také „metalingvistické rysy řeči jako přízvuky a intonace“⁷ (Díaz Cintas a Remael 2014, s. 227). Ty, které vyžadují překlad, ale dle Díaze Cintase a Remaelové (2014, s. 227) spadají do kategorie lingvistických vtipů. Akustické vtipy jsou si také podobné s vtipy vizuálními,

⁷ Vlastní překlad. Původní text: “metalinguistic characteristics of speech, e.g. accents and intonation”

a to tím, že nevyžadují překlad, protože neobsahují lingvisticky smysluplné zvuky, ale zvuky, které tzv. mluví samy za sebe (ibid., s. 227–8).

(10) Příklad akustického vtipu z epizody B99 S04E04⁸

	ORIGINAL	PROFESIONÁLNÍ	AMATÉRSKÉ
Charles	Okay, so I am smoking.	Tak jo, kouřím.	- Dobře, takže kouřím. - Co to provádíš?
Jake	What are you doing?	- Co to děláš?	
Charles	Oh, Jacques rolls his own cigarettes,	- Jacques si balí cigarety sám,	Jacques si dělá vlastní cigára,
	a habit he picked up from a prostitute in Marseille,	jak to pochytil od děvky v Marseille,	což je jedna z věcí, co ho naučila prostitutka v Marseille.
	but that is not all he picked up.	od níž toho pochytil víc.	

V příkladu (10) se akustický vtip objevuje ve hraném francouzském přízvuku.

4.2.7 Složené vtipy

Díaz Cintas a Remaelová (2014, s. 228) do této kategorie zařazují vtipy, které spadají do dvou či více výše zmíněných kategorií. Překlad této kategorie vtipu tak představuje velký překladatelský oříšek. V analyzovaném seriálu je však většina vtipů složená, jelikož na vtipnosti přidává celkový koncept seriálu počínaje od pohybů kamer a hereckých schopností herců, proto nebude v praktické části uvedena jako samostatná kategorie.

4.3 Srovnání typologií

Zatímco Ritchie (2010) se typologii humoru věnuje spíše z lingvistického hlediska a využívá k ní spíše obecné a obecně známé koncepty, Díaz Cintas a Remaelová (2014) typologii uvádějí již s ohledem na rozdělení humoru v rámci problematických částí v titulovacím procesu.

Rozlišení mezi mezinárodními a dvounárodními vtipy versus vtipy odkazujícími na národní kulturu a instituce je podstatné z hlediska určených presupozic, zda se očekává, že cílový čtenář nebo divák bude danou položku znát. V případě, že položku může znát, spadá vtip do kategorie mezinárodních a dvounárodních vtipů. Jestliže ne, řadí se mezi vtipy odkazující na národní kulturu a instituce. Jelikož se ale jedná o dvě většinou velmi vzdálené kultury, co se týče VJ a CJ, většina vtipů bude spadat do druhé kategorie.

Otázkou zůstává, zda nesloučit kategorii vtipů odkazujících na národní kulturu a instituci s kategorií vtipů typických pro danou komunitu. Jelikož ale do kategorie vtipů

⁸ Video: <https://youtu.be/8KogmvCx7w8?t=63>

typických pro danou komunitu svým způsobem spadá humor založený na dané komunitě, tedy postav, které se objevují v analyzovaném seriálu, který se zde často vyskytuje, zůstanou tyto dvě kategorie odděleny.

Co se týče ostatních kategorií v rámci typologie dle Díaze Cintase a Remaelové, tyto kategorie se většinou nijak nepřekrývají a mají jasně vytyčené hranice. Pro kombinaci vtipů je pak určena kategorie složených vtipů, na druhou stranu v analyzovaném seriálu se povětšinou vtipné pasáže skládají z několika vtipů, tudíž by většina analyzovaných pasáží spadala do této kategorie.

Ve své pozdější publikaci uvádí Díaz Cintas a Remaelová (2020, s. 223) rozdělení pouze do tří kategorií humoru (jazykový humor; národní humor, humor typický pro danou komunitu a exotismus; audiovizuální výzvy), přičemž se inspiroují rozdělením Zabalbeascoy (1996) a svým rozdělením z roku 2014.

Pro účely této bakalářské práce bude především využívána typologie humoru podle Díaze Cintase a Remaelové, jelikož je více přizpůsobená problémům, které se naskýtají během překladatelského procesu. Výjimkou je však kategorie porušení registru a konotací dle Ritchieho, jelikož do této kategorie spadá humor typický pro jednu z postav analyzovaného seriálu, která je pak základem pro počet vtipných situací a momentů. Tato kategorie byla zvolena navíc, jelikož humor této postavy jinak nezapadá do uvedených kategorií podle Díaze Cintase a Remaelové.

5 Brooklyn Nine-Nine (B99) a postavy

Brooklyn Nine-Nine je americký sitcom zasazený do policejního prostředí. Hlavní postavy vyšetřují případy, setkávají se s nejrůznějšími podezřelými a dostávají se do rozmanitých situací. Prvotní linkou seriálu je jmenování nového kapitána v okrsku 99 a reakce detektivů na tuto událost, především však detektiva Jakea Peralty.

Jake Peralta je talentovaný avšak zbrklý detektiv, který se nikdy nemusel kdovíjak snažit či přísně dodržovat nastavená pravidla. Pravděpodobně díky tomu, že má na kontě největší počet zatčení. Jeho drzost, dětinskost i talent ho přivádí do nejrůznějších, většinou vtipných, situací. Rád řeší nejrůznější záhady a hádanky a také si s radostí utahuje ze svých kolegů z okrsku. Vtipy a humor využívá jako zástěrku, jelikož bojuje s vyjadřováním emocí. Může se zdát, že svou práci nebere vážně, ale opak je pravdou. Je skalním fanouškem filmů ze série Smrtonosná past. Jeho obvyklým parťákem je detektiv Charles Boyle, se kterým rád sehrává v rámci vyšetřování nejrůznější scénky. S oblibou si také utahuje ze své kolegyně Amy Santiagové, se kterou uzavírá různé sázky a do které je potají zamilovaný, i když to opakovaně popírá. Ke kapitánu Holtovi vzhlíží jako k vlastnímu otci, jelikož vztah s jeho biologickým otcem nebyl v dětství kdovíjak ideální.

Kapitán Raymond Holt nastoupil na 99. okrsek z pozice strážníka. Jeho vyjadřování je typické svou formálností a vybranou slovní zásobou. Je známý svou striktností a pracovitostí, stoicismem a profesionalitou. Právě zmíněný stoicismus vede k několika vtipným scénám, jelikož z jeho tváře nelze vyčíst jakékoliv emoce. To však nic nemění na tom, že si ho jeho podřízení velmi váží. V osobním životě je však velmi přátelský, i když vlastním způsobem, a empatický. Zúčastňuje se také nejrůznějších vtípků a soutěží, které jsou pro 99. okrsek typické. V pracovním životě mu postup na pomyslném žebříčku komplikovaly hned dva aspekty, jeho sexuální orientace a také odstín pleti. Musel se tak vypořádat s homofobií ze strany kolegů a také rasismem. I když dosahoval značných úspěchů, povýšení se tak obvykle dočkal později než jeho bílí a heterosexuální kolegové.

Amy Santiagová je velmi ambiciózní detektiv, která vždy touží po perfektním výkonu ve všech oblastech svého života. Stejně jako Jake je velmi soutěživá ale také tvrdohlavá, pro výhru sázky by tak udělala cokoli. Je známá svou posedlostí pořádností a organizací, mezi její koníčky patří vytváření detailních šanonů plných informací o daném tématu. Ostatní si z ní rádi utahují, protože je velmi poctivá, nedokáže porušit žádné pravidlo, ale také se neumí postavit sama za sebe. Autorit si velmi váží, proto také velmi vzhlíží ke svým bývalým nadřízeným a především ke kapitánu Holtovi. Jelikož potřebuje mít naplánované skoro vše ve svém životě, pokud nejdou věci podle plánu, jednoduše podléhá záchvatům paniky či úzkosti. Přesto je velmi starostlivá a milá osoba, která neustále dohlíží na své kolegy. Patří mezi nejtalentovanější a nejschopnější detektivy na 99. okrsku.

Terry Jeffords je seržant na 99. okrsku. Je známý svým vypracovaným tělem a posedlostí cvičením ale také jogurtem. Rád o sobě mluví ve třetí osobě. I když pro svou práci žije, vysoko na žebříček hodnot staví rodinu a svou ženu. V dětství měl nadváhu a byl posedlý jídlem. Je obětavý, ochránářský a starostlivý a pro svůj tým by udělal cokoli. Vevnitř je však citlivý a na okrsku ho detektivové považují za otcovskou figuru. Umí ale také vybouchnout, když detektivové neuposlechnou jeho příkazy, což je vzhledem k jeho síle někdy okolí nebezpečné.

Rosa Diazová je drsňačka okrsku. Dokáže být zastrašující, tajnůstkářská, ale je také chytrá. Mnoho kolegů v ní neumí číst. Je známá svými výbuchy vzteku, proto se jí většina okrsku bojí. Je také velmi hrdá na to, že o ní nikdo moc informací neví. Na policejní akademii byla spolužačkou Jakea Peralty. Svou nezávislost bere opravdu vážně, společně se svou zálibou v nejrůznějších zbraních. Její drsná slupka je podtrhnutá také jejím stylem oblékání, jelikož jen málokdy ji lze vidět v jiném oblečení, než je motorkářská bunda a černé kalhoty.

Charles Boyle je místní dřič. Není kdovíjak bystrý ani obratný, ale snaží se více než všichni ostatní. Je známý svou oblibou rozmanitých kostýmů, ale také svou posedlostí kvalitním jídlem, které často hodnotí. Tato jeho vlastnost proniká do všech oblastí jeho život. Se svým kolegou Jakem si je velmi blízký, mají skoro až bratrský vztah. Charles a jeho rodina jsou známí svou až neobvyklou blízkostí. Je také velmi dramatický, jakoukoliv situaci velmi prožívá. Mezi jeho typické chování patří používání dvojsmyslných slov.

Gina Linnetiová je asistentka kapitána Holta. Její velkou zálibou je tanec a je členkou několika tanečních skupin. I když se zdá být líná, dokáže jít za svým cílem, její lenost je totiž jen zástěrkou, aby po ní nebyla vyžadována další zbytečná práce. Její typický mírně sebestředný humor sestává z poznámek na adresu jejích kolegů na okrsku.

Norm Scully a Michael Hitchcock jsou starší detektivové, kteří jsou oba velmi nemotorní a líní. Jsou známí svou oblibou v jídle, ale také množstvím léků, které vzhledem ke svému věku a zdravotnímu stavu pravidelně užívají. Kolegové z okrsku se k nim chovají mírně odtažitě, jelikož jejich pracovní stůl je většinou plný nezdravého jídla a dalších nechutností. Když chtějí, dokáží být oba nesmírně pracovití. Osobní život s kolegy kdovíjak nesdílí.

6 Praktická část

V praktické části této bakalářské práce budou analyzovány vybrané úryvky ze seriálu Brooklyn Nine-Nine a zařazeny do jednotlivých kategorií humoru dle kapitoly 4.3. Pokud se budou jednotlivé kategorie překrývat, úryvek bude zařazen do kategorie, která je v úryvku nejvýraznější, a méně výrazné typy humoru budou následně také okomentovány. Cílem praktické části je poukázat na rozdíly v převodu humoru a slovních hříček v profesionálních a amatérských titulcích. U amatérských titulků se očekává větší pravopisná chybovost a větší sklon k doslovnému překladu než u profesionálních titulků. Otázkou však je, zda kreativnější budou titulky profesionální, či amatérské. Ve prospěch amatérských titulků hovoří skutečnost, že se jejich překladu zejména ujímají fanoušci daného seriálu, zatímco u profesionálních titulků často nastává, že se daný překladatel dostane pouze k jedné sérii daného seriálu, tudíž nezná obsah předchozích dílů, na který lze v rámci humoru a slovních hříček narážet. Ve prospěch profesionálních titulků však hovoří větší míra zkušeností s překladem slovních hříček a humoru, větší množství dalších nezbytných překladatelských dovedností a větší znalost komplexnějších překladatelských strategií jak obecných, tak přímo pro překlad humoru a slovních hříček.

Ve sloupci ORIGINAL jsou titulky původního znění, které byly staženy z portálu *addic7ed.com*, jelikož titulky, které nabízí Netflix, jsou většinou psány verzálkou, z toho důvodu tedy byly zvoleny titulky z výše zmíněného portálu. Ve sloupci PROFESIONÁLNÍ se nachází titulky vykopirované ze streamovací služby Netflix. Ve sloupci AMATÉRSKÉ jsou pak obsaženy amatérské titulky stažené z portálu *titulky.com*, přičemž autory jsou amatérští titulkáři z portálu *edna.cz*, a to ve většině první série (první a druhý díl titulkuje Thadreth; třetí, čtvrtý a pátý díl Fanik) a druhé sérii amatérská titulkářka vystupující pod přezdívkou AmyG a v následujících sériích amatérský titulkář s nickem *lukascoolarik*. Jakékoliv chyby ve VT či CT jsou označeny podtrhnutím.

6.1 Mezinárodní a dvounárodní vtipy

Kontext: Jake oznamuje příchod rivalky kapitána Holta, Madeline Wuntchové.

(11) Úryvek z epizody B99 S02E05

	ORIGINAL	PROFESIONÁLNÍ	AMATÉRSKÉ
Jake	I would give you more details,	Řekl bych vám víc, ale někdo si zrovna přišel	Řekl bych vám detaily,
	but someone just came in		ale někdo právě přišel
	to try and find her dalmatian coat.	pro kabát z malých dalmatinů.	hledat svůj dalmatinový kabát.

Humor v příkladu (11) je založen na již delším rivalství kapitána Holta a jeho bývalé kolegyně a nyní nadřízené Madeline Wuntchové. Jedná se o jeden z opakujících se vtipů a narážek na adresu právě Madeline Wuntchové. Jelikož k ní kapitán Holt chová určité asymptie, on i celý okrsok Madeline častují nejrůznějšími urážkami. Tentokrát se jedná o narážku Jakea na její adresu. Přirovnává ji ke Cruelle de Vil, záporné postavě z filmu

101 dalmatinů, která si nechala ve filmu z dalmatinů vyrobit kožich. Obě verze narážku nijak neadaptují a zanechávají odkaz na KSP, jelikož předpokládají, že tento KSP bude divák znát, protože se jedná o velmi známý film.

Amatérské titulky se velmi drží původního znění. Spojení *dalmatinový kabát* je na hranici uzuálnosti. Přídavné jméno *dalmatinový* se dokonce nevyskytuje v Internetové jazykové příručce ani v SSJČ.

Profesionální titulky se snaží především předat význam a využívají uzuálnějších spojení jako např. *řekl bych vám víc pro I would give you more details* oproti amatérským titulkům, které využívají lexikálních jednotek, které jsou co nejvíce podobné originálu – *řekl bych vám detaily*. V této verzi se dokonce vytrácí i koncept *více informací*.

Kontext: Kapitán Holt reaguje na příchod své rivalky, Madeline Wuntchové.

(12) Úryvek z epizody B99 S02E02

	ORIGINÁL	PROFESIONÁLNÍ	AMATÉRSKÉ
Holt	But if you're here, who's guarding Hades?	[...] Ale když jsi tady, kdo hlídá v pekle?	Ale pokud jste zde, kdo hlídá Háda?

Příklad (12) je opět ukázkou opakujícího se vtípu na adresu Madeline Wuntchové. Tentokrát obsahuje prvek z řecké mytologie. Přirovnává ji k trojhlavému psu Kerberovi, který dle mytologie stráží vchod do podsvětí či pekla. Hádes je bůh podsvětí. Otázkou je tedy, nakolik je divák s touto mytologií obeznámen či nakolik je součástí všeobecného přehledu diváka.

Profesionální titulky nepředpokládají hlubokou znalost řecké mytologie, přestože kniha *Starých řeckých bájí a pověstí* od Eduarda Petišky bývá zařazena v rámci povinné docházky na většině základních škol mezi povinnou či alespoň doporučenou četbu. Tento prvek tedy generalizují tak, aby byl především převeden sém *záporná postava* a používají generalizaci *kdo hlídá v pekle*. Amatérské titulky převádí úsek bez jakýchkoliv úprav, co se týče tohoto mytologického prvku.

Za povšimnutí stojí také vzájemný vztah těchto dvou postav. Jelikož mají společnou historii, profesionální titulky toto reflektují ve vzájemném tykání. Naopak v amatérských titulcích si postavy vykájí. Jedním z důvodů pro tuto volbu může být např. neznalost předchozích dílů seriálů. V tomto případě se ale jedná o druhou sérii a tuto sérii titulkovala a překládala AmyG. Další možností je pak situační kontext, kdy se jedná o formální situaci, a proto bylo zvoleno vykání.

Kontext: Kapitán Holt očekává návštěvu své sestry.

(13) Úryvek z epizody B99 S03E13

	ORIGINÁL	PROFESIONÁLNÍ	AMATÉRSKÉ
Holt	Hurricane Debbie is approaching.	Blíží se hurikán Debbie.	[...] Blíží se hurikán Debbie.

	My little sister Debbie, she's a real drama queen.	Moje mladší sestra Debbie je opravdu velice dramatická.	Moje mladší sestra Debbie je královna dramatu.
Gina	The drama queen of the Holt family?	Dramatická na Holtovu rodinu?	Královna dramatu v rodině Holtových?
	What, did she laugh out loud one time?	Zasmála se jednou nahlas?	- Smála se snad jednou nahlas?
Holt	She's laughed out loud multiple times.	Smála se nahlas opakovaně.	- Smála se nahlas opakovaně.
Terry	Sir, you have a pretty low bar for what you consider drama.	Pane, máte dost nízkou laťku na to, co je drama.	Máte dost nízkou laťku, co se týče definice dramatu.
	Once, I used an exclamation point in a email.	Jednou jsem v <u>emailu</u> použil vykřičník.	Vyváděl jste, už když jsem vám do mailu napsal vykřičník.
	You called me Diana Ross.	Řekl jste, že jsem jako Diana Rossová.	

Humornost v příkladu (13) vychází nejen z obvyklého chování a charakteristiky kapitána Holta, ale také z toho, co on sám považuje za dramatické chování. Jelikož kapitán Holt je schopen za dramatické chování považovat i pouhý smích, nevěří mu Gina s Terryem, že někdo z jeho rodiny dokáže být opravdu dramatický a utahují si z toho. Jedná se tak svým způsobem i o vtip typický pro danou komunitu, ale jelikož příklad (13) obsahuje i KSP, byl zařazen do kategorie mezinárodních vtipů. Otázkou však zůstává, nakolik je osoba Diany Rossové, ke které kapitán Holt přirovnává seržanta Jeffordse, známá divákovi z českého prostředí. Diana Rossová je afroamerická zpěvačka a herečka.

Profesionální titulky lépe dodržují styl a registr kapitána Holta, na druhou stranu však zanechávají tento KSP nijak nezměněný. V amatérských titulcích tento KSP mizí a je alespoň částečně nahrazen a kompenzován, i když ne natolik zdařile, frází *vyváděl jste*.

V profesionálních titulcích se pak objevuje i chyba ve slově *e-mail*, přičemž jeho další uznávaná varianta je *mail*, který používají amatérské titulky. *Email* bez spojovníku má jiný význam, a to vrstva, povlak či nátěr (lexikografický kolektiv Ústavu pro jazyk český ČSAV, © 2011b).

Kontext: Jake tvrdí, že ví, co má každý z okrsku večer v plánu, a popisuje plány jednotlivých kolegů.

(14) Úryvek z epizody B99 S02E05

	ORIGINAL	PROFESIONÁLNÍ	AMATÉRSKÉ
Jake	It's Thursday, so Gina's gonna leave early	Je čtvrtek, takže Gina odejde dřív na zkoušku nové taneční skupiny	Je čtvrtek, takže Gina bude muset odejít dřív
	to rehearse with her new dance group,		na trénink se svojí novou skupinou
	Dancy Reagan.	Dancy Reagan.	Dancy Reagan.
	<u>There</u> the first ladies of movement.	Je totiž první dáma.	První dámy pohybu.

V příkladu (14) se objevuje KSP v podobě narážky na bývalou první dámu Nancy Reaganovou, manželku bývalého amerického prezidenta Ronalda Reagana. Jelikož jde o známého politika, byl tento vtíp zařazen do kategorie mezinárodních vtípů.

Jelikož se Gina aktivně věnuje tanci, pojmenovala svou skupinu *Dancy Reagan*, přičemž se jedná o smíšení anglického podstatného jména *dance* s křestním jménem první dámy *Nancy*.

Obě verze nijak jméno neupravují ani nijak titulky oproti originálu nerozšiřují o vysvětlení. Vysvětlení totiž obsahuje hned další replika, kdy je pak zřejmé, že se jedná o narážku na známou politickou postavu.

Amatérské a profesionální titulky se zde liší v použití jednotného a množného čísla. Originál obsahuje množné číslo, i když je zde uveden homofon *there* místo *they're*. Tyto dvě jednotky se často v angličtině zaměňují.

Důvodem, proč profesionální titulky v tomto ohledu nerespektují původní znění, může být znalost předchozích dílů seriálů, kdy se Gina objevuje jako hlavní tanečnice ve své skupině.

6.2 Vtipy odkazující na národní kulturu či instituci

Kontext: Jake, Bob, Rosa a Holt úspěšně dokončili vyšetřování případu v utajení a radují se.

(15) Úryvek z epizody B99 S03E22

	ORIGINÁL	PROFESIONÁLNÍ	AMATÉRSKÉ
Jake	Whoo-hoo-hoo! We did it!	Máme to!	Jo, dali jsme to!
	What? I'm only human.	Co?	No co? Jsem člověk.
	You can't always expect me	Jsem jen člověk, nemůžu být pořád nejvíc cool.	Nemůžete ode mě čekat, že budu vždycky super.
	to be the coolest guy ever.		
Bob	Coolest guy ever? Try telling that to Alan Greenspan.	Nejvíc cool? To řekni Alanu Greenspanovi.	Vždycky super? To je spíš Alan Greenspan, ten ekonom.
Holt	Nice burn, Bob!	Hezký smeč, Bobe.	Dobrý stěr, Bobe.

Humornost v příkladu (15) spočívá v aluzi na známou osobnost ve Spojených státech amerických, kterou ale znají pouze osoby s všeobecným rozhledem. Alan Greenspan je americký ekonom, který v minulosti zastával pozici předsedy Federálního rezervního systému. Jakeovi tedy odkaz na tuto osobnost vůbec nic neříká. Holt a Bob, Holtův bývalý kolega, k Alanu Greenspanovi naopak vzhlíží. To, že tuto osobnost Jake nezná, přidává na humornosti. Přístup jednotlivých verzí k tomuto KSP bude tedy záležet na očekávání, zda tuto osobnost divák zná, či nezná.

Profesionální titulky hned v první replice vynechávají akusticky redundantní zvuk, který však amatérské titulky překládají pomocí zvolání *jo*. Výrok *We did it!* poté řeší lépe amatérské titulky, jelikož přenášejí význam radosti z vyřešeného případu, zatímco řešení profesionálních titulků *máme to* zanechává příliš prostoru pro různé interpretace.

Dalším úsekem, u kterého se řešení profesionálních a amatérských titulků liší, je fráze *coolest guy ever*. Profesionální titulky využívají výpůjčky a přídavné jméno *cool* zanechávají, jelikož zvláště v řeči mládeže je tento anglicismus natolik známý, že nepotřebuje nahrazovat (Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i., © 2012–2021). Podobně úsek řešily i amatérské titulky, avšak využily přídavného jména *super*, které je ale v češtině častější viz obrázek (16).

WORD SKETCH DIFFERENCE

Czech Web 2017 (csTenTen17)

Osobnost Alana Greenspana nijak profesionální titulky nevysvětlují, zatímco amatérské titulky přidávají alespoň *ten ekonom*, což zdůrazňuje zmíněný aspekt, kdy Jake neví, o koho se jedná, zatímco Holt a Bob tohoto člověka obdivují.

V poslední replice úryvku (15) se pak překlady opět rozcházejí. Profesionální titulky převádějí *burn* jako smeč, přičemž ještě toto podstatné jméno zanechávají v méně častém mužském rodě oproti mnohem častější formě v ženském rodě (lexikografický kolektiv Ústavu pro jazyk český ČSAV, © 2011e). Otázkou však je, jestli je toto podstatné jméno správně zvolené, jelikož SSJČ jej zařazuje mezi podstatná jména, která se týkají spíše sportu, a neodpovídá tak původnímu významu. Opačnou metodu oproti předchozímu úseku si zvolily amatérské titulky, které používají podstatné jméno *stěr*, které přenáší význam slangového *burn*, tedy narážky, která má dotyčnou osobu zesměšnit či ztrapnit (Merriam-Webster, © 2021b). Slangový výraz je tedy nahrazen kolokviálním protějškem (Stěr, © 2008–2021).

6.3 Jazykové vtípy

Kontext: Kapitán Holt chce po Gině vydat složku k případu, Gina se ale věnuje hře na telefonu.

(17) Úryvek z epizody B99 S01E19

	ORIGINÁL	PROFESIONÁLNÍ	AMATÉRSKÉ
Holt	Gina?	Gino.	Gino?
	Gina.	Gino.	Gino.
	Gina.	Gino.	Gino.
Gina	Sorry. I was playing Kwazy Cupcakes.	Pardon. Hrála jsem Sqělý dortíky.	Promiňte, hrála jsem Kwazy Cupcakes.
Holt	Crazy cupcakes?	- Skvělý dortíky? - „Sqělý“, s „Q“.	Crazy cupcakes?
Gina	Kwazy with a "w." A backwards "w."		Kwazy s w. Obráceným w.
Holt	No such thing as a backwards "w."	- S obráceným „Q“. - Obrácené „Q“ neexistuje.	Obrácené w neexistuje.

V příkladu (17) se humor zakládá především na hře se slovy a nezvyklé výslovnosti. Přídavné jméno *crazy* je zde nahrazeno verzí *kwazy*, kdy je alveolární aproximanta [ɹ] nahrazena obouřetnou polosouhláskou [w]. Vtipnost se také objevuje v připomínce kapitána Holta, který jako vzdělaný člověk připomíná Gině, že takové písmeno neexistuje.

Profesionální titulky název této hry překládají jako *Sqělý dortíky*, přenáší tak význam a zároveň se snaží o adaptaci na češtinu. Amatéřské titulky název zanechávají včetně odkazu na obouřetnou polosouhlásku [w], která se v češtině nevyskytuje (Krčmová 2009, s. 28–29).

Narážka na *backwards* „w“ pak je dalším prvkem humoru, jelikož písmeno W překlopené vodorovně vypadá stále stejně. Písmeno Q, které k adaptaci používají profesionální titulky, není sice osově souměrné, ale jeho použití alespoň částečně přenáší požadovaný efekt.

Kontext: Charles se bude ženit a donese do práce pozvánky na svatbu.

(18) Úryvek z epizody B99 S01E19

	ORIGINAL	PROFESIONÁLNÍ	AMATÉRSKÉ
Charles	<i>These, madam,</i>	[...] - Toto, madam,	Tohle, madam,
	are STDs.	jsou SPI.	jsou SPN.
Jake	What are you talking about, buddy?	- O čem to mluvíš, kámo?	O čem to mluvíš, kámo?
Charles	STDs. Save the dates. For Vivian and my wedding.	- SPI.	SPN. Svatební PozváNky.
		Svatební předběžné info. Na mou svatbu.	Na <u>mojí</u> a Vivianinu svatbu.
Jake	Ah, yes.	Aha, jasně. Jen tak ze zvědavosti, kolika lidem jsi SPI dal?	Aha.
	Hey, just out of curiosity,		Jen tak ze zvědavosti,
	how many people have you given STDs to?		kolika lidem jsi už dal SPN?
Charles	Lots. Like 100.	Hodně. Asi stovce.	Hodně. Tak stovce.
	What's going on?	O co jde?	Co se děje?
	Uh... oh, okay. I get it. "STD" has another meaning.	Aha, jasně, chápu. SPI jako sexuálně přenosné infekce. Jste nechutní.	Dobře, chápu to. SPN má i jiný význam.
	<i>You're gross.</i>		Jseš nechutnej.
	No one else is gonna think that.	Nikoho jiného to nenapadne.	Nikoho jiného to ani nenapadlo.
Amy	Everyone is going to think that..	Napadne to každého. Ale je sladké, že tebe to nenapadlo.	Napadlo to všechny.
	But it's sweet that your mind didn't go there.		Ale je sladký, že tebe ne.

Charles	Thank you. It is kinda sweet.	Děkuju. Je to celkem sladký.	Díky. Je to sladký.
Amy	Will your first dance be to <i>you give me fever?</i>	Bude váš první tanec na <i>Horečku sobotní noci?</i>	Budete tancovat na Fever?
Terry	Will you be serving crabs at the reception?	- Budete podávat svrabí tyčinky? - Máš herpes?	Budete mít na hostině "kapavku" do polívky?
Gina	Do you have herpes?		Máš herpes?
Charles	Guys, this is my wedding. This is important to me.	Tohle je moje svatba. Je to pro mě důležitý!	Je to moje svatba. Je to pro mě důležitý,
	No more jokes.	- Už žádný fóry.	takže už žádný vtipy.
Jake	You're right, and we're sorry.	- Máš pravdu, omlouváme se.	Máš pravdu a omlouváme se.
	We love you, buddy. Warts and all.	- Jo. - Máme tě rádi, kámo. Se vši všudy.	Máme tě rádi, kámo. Až mě z toho svrabí ruka.
	Sorry, I made a rash decision.	Pardon, to mi ukápllo.	Promiň, rozhodl jsem se narychlo.
	I was itching to say it. Okay, I'm done.	Svrběl mě jazyk. Fajn, už končím.	Strašně jsem to chtěl řít, ale už s tím končím.

Humornost v příkladu (18) se nachází v situaci, kdy Charles donese do práce pozvánky na svatbu, avšak s velkým nápisem STD. Tato iniciálová zkratka dle Charlese znamená zkratku pro právě svatební pozvánky – *save the dates*. Tuto iniciálovou zkratku si však většina lidí a také okrsku vykládá jako *sexually transmitted diseases* neboli sexuálně přenosné nemoci. Jeho kolegové tedy neváhají a začínají na toto téma vtipkovat a vymýšlet nejrůznější slovní hříčky. Z toho důvodu byl tento úryvek zařazen právě do kategorie jazykových vtipů.

Prvním překladatelským problémem je vymyslet takovou zkratku, která bude mít první písmena taková, že budou moci být použita na oba významy. Profesionální titulky vykazují větší kreativitu a překladatelské schopnosti a zkušenosti než titulky amatérské. Zkratku si sice mírně přizpůsobily, ale dokáží s ní pak dále efektivně pracovat. Amatérské titulky se striktně drží zavedené zkratky SPN a ani ji později nevysvětlují, pouze zmiňují, že má i jiný význam. Zkratku SPN poté rozepsaly jako *Svatební PozváNky*. Velké písmeno N uprostřed slova nevypadá kdovíjak přirozeně, avšak alespoň využívají převodu z mluveného módu na mód psaný a využívají grafických možností. Na druhou stranu profesionální titulky si zkratku upravují na *SPI*, která při menší adaptaci funguje pro oba významy. Pro význam svatebních pozvánek využívají *Svatební předběžné info*.

Později se Charles zmiňuje, že tato iniciálová zkratka má i jiný význam. Profesionální titulky tento druhý význam zkratky explicitně uvádějí, zatímco amatérské titulky nechávají interpretaci druhého významu na divákovi, pravděpodobně za předpokladu, že zkratka je dostatečně známá.

Obě verze se nadále liší v úseku *you're gross*, kdy není stoprocentně jasné, zda zájmeno *you* odkazuje na jednu osobu či více osob. Profesionální titulky využívají množné číslo a amatérské jednotné číslo. Amatérské titulky také špatně vykládají hned další dvě následující promluvy, kde je použitý budoucí čas ve frázi *going to/gonna*, v amatérských titulcích se však objevuje čas minulý.

Ve zbytku úryvku postavy vymýšlejí slovní hříčky na téma těchto nemocí a příznaků. V replice Amy se objevuje citace *you give me fever*. Profesionální titulky tento úsek zcela adaptují a na toto místo vkládají název známého filmu *Horečka sobotní noci*, čímž přenáší význam příznaku a zároveň používají takový prvek, který je evidentní a bude ho znát většina diváků. Překladatelka amatérských titulků si správně vyhledala, že se jedná o narážku na píseň *Fever* a zanechává její název v angličtině, avšak otázkou je, nakolik píseň bude znát český divák a zda bude znát význam anglického slova.

V dalším úseku se profesionální titulky drží více původního znění a *crabs* překládají jako *svrabí tyčinky*, což je spojení slov *krabí* a *svrab*, navíc *krabí tyčinky* je dostatečně známá kolokace, aby český divák pochopil dvojsmysl. Amatérské titulky využívají úplné adaptace a používají dvě příbuzná slova *kapavka* a *kapání*. Slovo *kapavka* je uvedeno v uvozovkách, což na jednu stranu může divákovi pomoci si uvědomit, že se jedná o nějakou narážku, na druhou stranu toto grafické značení narušuje plynulost při čtení dialogu a je zde větší pravděpodobnost, že se divák v tomto místě pozastaví.

Převod promluvy *warts and all* řeší profesionální titulky pomocí upravené fráze *se vším všudy*, jelikož se ale jedná jen o změnu dvou písmen, otázkou je, zda si stihne za časový úsek divák této změny všimnout a pochopit tak narážku. Amatérské titulky toto převádějí poněkud rozvláčněji a odkazují na vizuální složku, kdy se Jake drbe na ruce.

V posledních dvou promluvách amatérské titulky již nijak nereflktují, že se stále vymýšlí nové slovní hříčky, a převádějí hlavní význam bez jakéhokoli náznaku na nemoci. Profesionální titulky toto stále reflektují a využívají frázi *to mi ukápl* pro *rash decision*, kdy je *rash* homonymum pro zároveň vyrážku a něco ukvapeného. Větu *I was itching to say it* opět překládají lépe profesionální titulky, kdy ve větě *svrběl mě jazyk* převádějí význam toho, že to musel Jake opravdu říct, ale zároveň sloveso *svrběl* obsahuje složku nemoci. Amatérské titulky opět převádí pouze základní význam.

6.4 Vizuální vtipy

Kontext: Charles se zranil a k pohybu využívá pojízdné křeslo

(19) Úryvek z epizody B99 S01E12⁹

	ORIGINÁL	PROFESIONÁLNÍ	AMATÉRSKÉ
Holt	Ouch.	Au.	Au.
	You ran over my foot.	Přejel jste mi nohu.	Přejel jste mi nohu.
	I am in incredible pain.	Je to neuvěřitelná bolest.	Zažívám nepředstavitelnou bolest.

Humor v úryvku (19) spočívá v nulové mimice kapitána Holta. Kapitán Holt s naprosto klidnou tváří pronáší, že mu Charles přejel nohu a je v bolestech. Člověk by obvykle skončil u citoslovce *au* a dále by nepokračoval, jelikož by se svíjel v bolestech, kapitán Holt však nadále v klidu stojí a komentuje situaci. Mimika kapitána Holta nenaznačuje žádnou bolest. Absence jakéhokoli mimického výrazu bolesti je tedy zásadním prvkem humoru pro tento úryvek.

Zajímavostí je, že obě verze tentokrát citoslovce nijak nevynechávají oproti jiným úryvkům – např. profesionální titulky v příkladech (15) a (22) a amatérské titulky v příkladu (27). Anglické citoslovce *ouch* je ale na druhou stranu českému *au* ještě celkem výslovnostně vzdálené a divák, který nezná jazyk původního znění, by nemusel pochytit zamýšlený význam.

Kapitán si stále zachovává nejen svou tvář ale také své typické formální vyjadřování. V tomto případě tento aspekt formálnosti lépe přenášejí amatérské titulky ve větě *Zažívám nepředstavitelnou bolest*.

Kontext: Rosa nese kapitánovi Holtovi do kanceláře složku k případu a všimne si jeho výrazu ve tváři.

(20) Úryvek z epizody B99 S01E04¹⁰

	ORIGINÁL	PROFESIONÁLNÍ	AMATÉRSKÉ
Rosa	You all right, Captain?	Jste v pořádku, kapitáne?	Jste v pořádku, Kapitáne?
	Tough weekend?	Náročný víkend?	Těžký víkend?
Holt	I went to Barbados with my husband.	Byl jsem s manželem na Barbadosu.	Jel jsem na Barbados s mým manželem.
	We wove hats out of Palm fronds	Pletli jsme klobouky z palmových listů	Pletl jsem klobouky z palmových listů

⁹ Video: <https://youtu.be/0zJLltYWtNA?t=476>

¹⁰ Video: <https://youtu.be/0zJLltYWtNA?t=281>

	and swam with the stingrays.	a plavali s rejnoky.	a plaval s rejnoky_.
	I've never been happier.	Nikdy jsem nebyl šťastnější.	Nikdy jsem nebyl šťastnější.

Humor v úryvku (20) je podobný humoru v příkladu (19). Mimika kapitána Holta neodráží jeho pocity či emoce, jeho detektivové tedy mají problém z jeho výrazu vyčíst, zda kapitán Holt je zrovna nadšený či smutný. Rosa Diazová si tedy myslí, že je kapitán Holt unavený z náročného víkendu, přičemž opak je pravdou a kapitán Holt si víkend náležitě užil. Humornosti také přidává výčet aktivit, které k charakteru kapitána Holta vůbec nesedí. Detektivové si kapitána během zmíněných činností dokáží jen stěží představit.

Profesionální titulky celkově lépe pracují se slovosledem a funkční větou perspektivou, zatímco amatérské titulky se v celém úryvku více drží gramatikalizovaného slovosledu angličtiny. Amatérské titulky také dodržují psaní velkého písmena v hodnosti Holta, přičemž v češtině se hodnosti zapisují malými písmeny (Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, © 2008–2021d). Další prohrěšek amatérských titulků je psaní mezer před interpunkčními znaménky, jako jsou tečka a otazník. Mezera před těmito znaménky se píše jen výjimečně (Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, © 2008–2021b).

Zatímco profesionální titulky v celém úryvku zanechávají množné či jednotné číslo dle původního znění, amatérské titulky se drží v celém úseku jednotného čísla.

Převod humoru u tohoto příkladu je u obou verzí téměř stejný, jelikož se tyto dvě verze nijak zásadně jazykově neliší, jednotlivé rozdíly jsou pak pouze v typografii, jednotném a množném čísle a využití synonym.

Kontext: Kapitán Holt přichází do práce a seržant Terry Jeffords se s ním snaží navázat konverzaci.

(21) Úryvek z epizody B99 S01E04¹¹

	ORIGINÁL	PROFESIONÁLNÍ	AMATÉRSKÉ
Terry	You look chipper, Captain.	Vypadáte čile, kapitáne. Pěkný víkend?	Vypadáte čiperně_ kapitáne.
	You have a fun weekend?		Máte zábavu o víkendu?
Holt	There was a small fire in my home.	Měli jsme doma malý požár.	V mém domě trochu hořelo.
	I lost many photo albums of treasured memories.	Přišel jsem o mnoho fotoalb s cennými vzpomínkami.	Ztratil jsem mnoho fotoalb s cennými vzpomínkami_.
	I'm devastated.	Jsem zdrcený.	Jsem zničený.

¹¹ Video: <https://youtu.be/0zJLltYWtNA?t=600>

Humornost v příkladu (21) je opět podobná příkladu (20), tentokrát ale seržant Terry Jeffords odhaduje pocity kapitána Holta za kladné, přičemž opak je pravdou. Humornost je opět umocněna výrokem kapitána Holta o jeho emocích, který pronáší ve své obvyklé formální mluvě.

Amatérské titulky převádějí *You have a fun weekend?* celkově příliš doslovně jako *Máte zábavu o víkendu*. Z tohoto řešení lze chápat, že promluva odkazuje na událost v budoucnosti, a přitom je ale myšlena událost v minulosti. Profesionální titulky se vyhnuly jakémukoliv časovému určení a přeložily úsek jako *Pěkný víkend*.

Amatérské titulky opět doslovně převádějí sloveso *lost*, které v kontextu požáru znamená spíše *přijít o něco*, což správně interpretují profesionální titulky. Sloveso *ztratit* evokuje to, že kapitán Holt tato alba někde zapomněl či se nešťastnou náhodou vytrousila.

Promluva kapitána Holta o emocích, která by byla obvykle spíše nahrazena pláčem či podobnou reakcí, se v analyzovaných verzích liší. Profesionální titulky využívají přídavného jména *zdrčený*, zatímco amatérské titulky používají expresivní přídavné jméno *zničený*, které by se ale v tomto kontextu více hodilo k domovu kapitána Holta či by mohlo značit únavu ale ne však jeho truchlení (Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, © 2008–2021e).

6.5 Humornost porušení registru a konotací

Kontext: Madeline Wuntchová předává detektivům a kapitánovi Holtovi ocenění na formální ceremonii.

(22) Úryvek z epizody B99 S02E11

	ORIGINAL	PROFESIONÁLNÍ	AMATÉRSKÉ
Madeline Wuntchová	For meritorious service, the NYPD bestows this award	Za záslužnou službu uděluje Policie New Yorku	Policie města New York uděluje za zásluhy tuto cenu
		toto ocenění detektivům	
		Rose Diazové, Jakeovi Peraltovi a kapitánu	detektivům Rose Diazové, Jakeu Peraltovi a kapitánu...
	on detectives Rosa Diaz, Jake Peralta, and Captain...		
	Raymond Holt.	Raymondu Holtovi.	...Raymondu Holtovi.
Holt	[-] Raymond. [-] Madeline.	– Raymonde. – Madeline.	[-] Raymonde. [-] Madeline.
Madeline Wuntchová	You won.	Vyhráls.	Vyhrál jsi.
	Go ahead and gloat, you toad.	Užij si to, skřete.	Jen do toho, vychutnej si to.
Holt	Thank you for this honor, deputy chief.	Děkuji za tu poctu, zástupkyně velitele.	Děkuji za tuto čest, zástupkyně náčelníka.
Madeline Wuntchová	Oh. Okay.	Dobře.	Dobrá.
	You're welcome.	Není zač.	Nemáš zač.
Holt	Wuntch-time is over.	Končíš, Wuntchová-punčová.	O punč už nikdo nestojí.
	Boom! Did it!	Jo!	Řekl jsem to!
	Had it both ways.	Povedlo se obojí.	Udělal jsem obojí.
	No regrets.	A nelituju toho.	Vůbec toho nelituji!

Humor v příkladu (22) se skýtá v porušení konotací a registru, jelikož se jedná o velmi formální situaci předávání ocenění v rámci ceremoniálu, což je však porušeno výkřikem kapitána Holta nadávky ve formě slovní hříčky na příjmení jeho rivalky Madeline Wuntchové. Jak vysvětluje v jedné z předchozích scén sám kapitán Holt, je tato hříčka postavena na větě *Lunchtime is over*.

Formální registr kapitána Holta je jedním z jeho charakteristických znaků, jakékoliv porušení tohoto stereotypu je tedy pro diváka znalého seriálu humorné.

Při předávání ceny přímo kapitánu Holtovi se Madeline Wuntchová výrazně odmlčí. Profesionální titulky tuto skutečnost reflektují tak, že jméno kapitána nechaly v samostatném titulku. Amatérské titulky toto naznačují ještě graficky a to pomocí výpusťky. Tu však nemají zznačenou znakem pro tři tečky (...) ale třemi jednotlivými tečkami. Použití tří teček na začátku titulku je také nezvyklé.

Zatímco amatérské titulky nadávku Madeline Wuntchové směrem ke kapitánu Holtovi úplně vynechávají, profesionální titulky zvolily nadávku *skřet*, která je vzhledem k jejich společné minulosti vhodně zvolená. Za povšimnutí také stojí to, že obě verze vynechávají redundantní akustické *oh*.

Co se týče slovní hříčky na příjmení Madeline Wuntchové, ve které je předěl, kdy kapitán Holt vystupuje ze své obvyklé role, obě verze využívají stejného rýmu na její příjmení. Tento rým je ale spíše z vrstvy grafické než vrstvy fonetické, jelikož v jejím příjmení se písmeno U vyslovuje spíše jako hláska [ʌ] nežli [ʊ]. Profesionální titulky explicitně uvádějí znova její příjmení, aby se případně efekt neztratil. Ve verzi z amatérských titulků tato skutečnost hrozí, jelikož neznalý divák nemusí postřehnout, že se jedná o narážku na osobu Madeline Wuntchové.

Porušení registru v posledních promluvách z úryvku (22) je pak lépe viditelné u profesionálních titulků, kdy profesionální titulky používají hovorovou koncovku slovesa (Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, © 2008–2021a). Využívají také citoslovce *jo*, které by obvykle kapitán Holt neřekl. Amatérské titulky zanechávají neutrální koncovku slovesa a porušení registru se tam mírně ztrácí, na druhou stranu je tato skutečnost podpořena jak vizuální, tak i akustickou složkou (ibid.).

6.6 Vtipy typické pro danou komunitu

Kontext: Okrsek se chystá na taktický výcvik a Jake se nemůže dočkat.

(23) Úryvek z epizody B99 S01E19

	ORIGINÁL	PROFESIONÁLNÍ	AMATÉRSKÉ
Holt	Peralta, I'm surprised to see you	Peralto, divím se, že se těšíte na oddílem nařízené cvičení.	Peralto, jsem překvapen, že vás vidím
	so excited about departmentally mandated training exercises.		tak natěšeného na resortem nařízená cvičení.
Jake	It's the most fun day of the year.	Je to nejzábavnější den roku.	Je to nejzábavnější den v roce.
	Something you wouldn't understand,	To nemůžete chápat, nejste naprogramovaný k cítění radosti.	To nepochopíte,
	because you're not programmed to feel joy.		protože nejste naprogramován, abyste cítil radost.
Holt	Yes, but my software is due for an exuberance upgrade.	Ano, ale můj software čeká aktualizace bujarosti.	Ano, ale můj software je připraven na aktualizaci nadšení.
Jake	You know, when you play along with the robot jokes	Když opětuje moje robotí vtipy, trochu mi to kazí radost.	Víte, když navazujete na moje vtipy o robotech,
	it kind of ruins my enjoyment of them.		tak mi tím trochu kazíte potěšení z nich.
Holt	Yes, I know.	Ano, já vím.	Ano, já vím.

V příkladu (23) se jedná o vtip typický pro danou komunitu, přičemž si utahují ze sebe kapitán Holt a Jake Peralta, a to na základě svých typických vlastností, Holtova stoicismu a nulové mimiky a Peraltovy soutěživosti. Ze strany kapitána Holta se také jedná o porušení jeho stereotypního chování, kdy se zásadně vtipům vyhýbá a vše, co řekne, myslí vážně. To, že vůbec v rámci této scény vtipkuje, je odklon, který je sám o sobě vtipný, přičemž navíc vtipkuje sám o sobě, jelikož ho většina okrsku považuje za robota.

Kapitán Holt je také typický tím, že má povětšinou formální až knižní slovní zásobu. V příkladu (23) je to právě podstatné jméno *exuberance*, přičemž profesionální titulky použily protějšek *bujarost* a amatérské titulky protějšek *nadšení*. V češtině tedy lépe funguje řešení profesionálních titulků, jelikož toto podstatné jméno odráží typickou knižní slovní zásobu.

Na druhou stranu volba slovesa *opětovat* v profesionálních titulcích pro promluvu Jakea je až příliš formální, jelikož je tato postava známá svou bezprostředností a kolokviální až hovorovou slovní zásobou. S touto pasáží si o trochu lépe poradily amatérské titulky, které zvolily sloveso *navazovat* a zohlednily tak skutečnost, že se o kapitánově podobnosti s robotem vtipkuje již déle.

Za povšimnutí také stojí rozdělení jednotlivých řádků v amatérských titulcích, přičemž je obecně doporučeno titulky dělit na více řádků „na co nejvyšší syntaktické úrovni“ (Pošta 2011, s. 58). Rozdělení titulku s předložkou na konci prvního řádku jako v druhé replice amatérských titulků je tedy nevyhovující. Na vině však může být také funkce *auto break*, která je součástí titulkovacích programů a která, jak již vyplývá z jejího názvu, automaticky zalamuje titulky.

Kontext: Jake a Amy se vsadili, kdo zatkne víc pachatelů.

(24) Úryvek z epizody B99 S01E13

	ORIGINAL	PROFESIONÁLNÍ	AMATÉRSKÉ
Jake	Game on.	- Hrajem.	Hra začala.
Amy	Game on.	- Hrajem.	Hra začala.
Jake	Wow, your handshake is quite firm.	Tyjo, máš docela pevný stisk.	Páni, dobrej stisk.
Amy	I took a seminar.	- Šla jsem na seminář.	Byla jsem na semináři.
Jake	Where?	- Kde?	Kde?
Amy	And the score is all tied up.	A teď <u>jen</u> skóre vyrovnaný.	A skóre je teď vyrovnané.
Jake	But not for long.	Ne na dlouho.	Ale ne na dlouho.
	For in eight hours, I will win the bet	Jelikož tuto sázku za osm hodin vyhraju	Za osm hodin vyhraju sázku
	and take Santiago on the worst date	a vezmu Santiagovou	a vezmu Santiagovou na nejhorší rande
	in the history of the world.	na nejhorší rande v historii.	v historii světa.

Další příklad vtipů typických pro danou komunitu lze nalézt v příkladu (24). Zde se projevuje charakteristická vlastnost dvou hlavních postav, Jakea Peralty a Amy Santiagové, a to soutěživost. Oba se tak extrémně snaží předejnat toho druhého v počtu zatčených pachatelů, uzavřeli mezi sebou totiž sázku, kdo jich zatkne více. Pokud vyhraje Jake, „vyhrává“ Amy to nejhorší rande. Ihned vzápětí po uzavření sázky však Jake využívá možnosti si udělat z Amy legraci, což mu Amy opětuje prohlášením, že byla na semináři na správný potřes rukou. Toto typické chování dané postavy, která využívá každé příležitosti pro sebevzdělání, přidává na humornosti. Její vášeň by již neměla nikoho z okrsku překvapovat, opak je však pravdou.

Již při převodu promluvy *game on* si lze povšimnout rozdílů v překladatelských strategiích. Zatímco amatérské titulky se mnohem doslovněji drží VT, profesionální se snaží především převést význam. Citoslovce *wow* převedly profesionální titulky úměrně dané postavě, zatímco *Páni* z amatérských titulků zní z úst Jakea Peralty stylisticky nepatřičně. Na druhou stranu lze argumentovat tím, že psaný text, v tomto případě titulky, vždy tíhnou k větší spisovnosti (Pošta 2011, s. 35). Stylizaci mluvenosti v promluvě Jakea dále profesionální titulky provádí na úrovni hláskové změny z -é na -ý u přídavného jména *vyrovnané*.

Na první pohled by se mohlo zdát, že výběr spojky *jelikož* se do dané situace nehodí, poněvadž je knižní (lexikografický kolektiv Ústavu pro jazyk český ČSAV, © 2011c), avšak pouze reflektuje VT. Naopak amatérské titulky tuto skutečnost nijak nereflektují, přičemž jako řešení se nabízí změna tvaru slovesa z *vyhraju* na *vyhrají*, což již působí v psaném textu spisovněji, avšak tvar *vyhrají* je pouze neutrální formou oproti hovorové formě *vyhraju* (Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, © 2008–2021a).

Co se týče kondenzace, profesionální titulky ji využívají v tomto úryvku mnohem častěji a většinou účelně oproti titulkům amatérským, např. v části *historii* vs. *historii světa*. Tato kondenzace však ale mohla vzniknout čistě náhodou kvůli prostorovým a časovým omezením typickým pro tento typ audiovizuálního překladu.

6.7 Akustické vtipy

Kontext: Jednotka byla převelena na noční směnu, a tak Gina využívá situace.

(25) Úryvek z epizody B99 S04E04

	ORIGINÁL	PROFESIONÁLNÍ	AMATÉRSKÉ
Gina	I personally like the night shift.	Já mám noční ráda.	Mně noční šichta vyhovuje.
	You know who else is up right now?	Víš, kdo ještě nespí?	Víte, kdo je ještě vzhůru?
Jake	Murderers? Armed robbers?	Vrazi? Ozbrojení lupiči?	- Vrahové? Lupiči? - Australané.
Gina	Australians.	Australani.	
	It's an whole new demographic for me to conquer.	Můžu dobývat nepoznané obzory.	Úplně nová populace, kterou můžu dobít.
	I already have the third most followers behind Iggy Azalea and the Perth Zoo Wallaby cam.	Mám nejvíc sledujících hned po <u>Iggym Azaleaovi</u> a kameře zoo v Perthu.	Mám nejvíc sledujících po Iggy Azalee a <u>vačce</u> z tamější zoo.
Jake	Wow, that's pretty good.	- To je dobrý. - Ne jen dobrý.	- Páni, tak to je fajn. - Nejen to. Je to špica.
Gina	It's not just good, Jake.		
	It's bonzer.	Je to žůžo.	

V příkladu (25) mluví ve vyznačených částech Gina australským přízvukem a navíc využívá lexikálních jednotek typických pro australskou angličtinu. *Bonzer* je slangový výraz, který by měl CT reflektovat (Merriam-Webster, © 2021a). Tento expresivní prvek je používán ke kladnému hodnocení (ibid.). Profesionální titulky řeší tento úsek použitím přídavného jména *žůžo*, které by se dalo zařadit mezi expresivní výrazy (Rejzek, 2012). Mnohem stylisticky příznakovější je řešení amatérských titulků, které využívají dle *Slovníku cizích slov* slangového výrazu *špica* (Špica, © 2005–2021). Ve skutečnosti se spíše jedná o nářeční prvek z Moravy, viz obrázek (26).

(26) Oblastní původ mluvčích, oblast a místo rozhovoru – korpus oral v1 – word – špica – pozitivní filtr pro konkordance 09M018N, 10A096N a 10H006N dle významu pozitivního hodnocení (Kopřivová a kol. © 2017).

Filtr sp.reg_childhood					
	Filtr		Freq ▼	i.p.m.	
1	p / n	středomoravská	1	1.49	
2	p / n	severovýchodočeská	1	0.8	
3	p / n	východomoravská	1	2.17	

Celkem: 3 položky

Filtr sp.reg_current					
	Filtr		Freq ▼	i.p.m.	
1	p / n	středomoravská	1	1.14	
2	p / n	severovýchodočeská	1	0.85	
3	p / n	východomoravská	1	2.74	

Celkem: 3 položky

Filtr doc.location					
	Filtr		Freq ▼	i.p.m.	
1	p / n	Janovice - obec Morašice	1	262.95	
2	p / n	Zlín	1	25.51	
3	p / n	Uherské Hradiště	1	294.55	

V první **zaznačené** části je přízvuk patrný, intonačně je také výrazný, což může být důvod, proč se jak profesionální i amatérské titulky rozhodly tuto změnu nijak nereflektovat a znění titulku je tak stylisticky bezpříznakové. Divák totiž změnu slyší.

V tomto příkladu je také druhotný typ humoru, a to v kategorii vtipy odkazující na národní kulturu a instituci. V tomto případě se jedná o Austrálii a v úryvku (25) jsou obsaženy narážky na slavnou rapperku Iggy Azaleu. Obojí titulky tento KSP zanechávají v nezměněné podobě, avšak autor profesionálních titulků změnil rapperce pohlaví. Spojení *Perth Zoo Wallaby cam* pak profesionální titulky překládají jako *kameru zoo v Perthu*, přitom přirozeněji by znělo přidání předložky *kameru ze zoo v Perthu*. Ztrácí se také jméno

zvířete, jehož výběh kamera zabírá. Amatérské titulky KSP generalizují na *vačce* z *tamější* zoo, přičemž není zřejmé, co přesně je myšleno slovem *vačce*. Internetová jazyková příručka (Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, © 2008–2021c) tento tvar podstatného jména uvádí jako tvar 3. a 6. pádu pro podstatné jméno *vačka*, které ale SSJČ (lexikografický kolektiv Ústavu pro jazyk český ČSAV, © 2011f) řadí do oblastí strojírenství. Pravděpodobně se jedná o překlep a bylo zamýšleno použít podstatné jméno *vačice*, avšak *wallaby* je mnohem podobnější klokanovi než vačici již při pohledu na ilustraci na online slovníku Merriam-Webster (© 2021d).

Kontext: Jednotka je převelena na noční službu a Jake s Charlesem vyšetřují případ svým obvyklým způsobem.

(27) Úryvek z epizody B99 S04E04¹²

	ORIGINAL	PROFESIONÁLNÍ	AMATÉRSKÉ
Jake	Thank you, okay, so I break the back window,	Díky, takže, rozbiju zadní okno,	Dík, takže rozbiju zadní okno a dojdu až ke klenotům.
	make my way over to the jewelry case.	jdu k vitrině se šperky.	
	Meanwhile, you're standing lookout by the front door...	- Mezitím ty hlídáš u dveří... - Oui, oui.	Ty mezitím hlídáš u předního vchodu a... kouříš cigaretu.
Charles	Oui, oui.		
Jake	Smoking a cigarette.	Kouříš cigaretu.	Hele, popel.
	Check it: Ash.	- Koukni: popel. - Oh la la.	
Charles	Ooh la la.		
	Okay, so I am smoking.	Tak jo, kouřím.	- Dobře, takže kouřím. - Co to provádíš?
Jake	What are you doing?	- Co to děláš?	
Charles	Oh, Jacques rolls his own cigarettes,	- Jacques si balí cigarety sám,	Jacques si dělá vlastní cigára,
	a habit he picked up from a prostitute in Marseille,	jak to pochytil od děvky v Marseille,	což je jedna z věcí, co ho naučila prostitutka v Marseille.
	but that is not all he picked up.	od níž toho pochytil víc.	
Jake	Why do all your characters get STDs?	Proč mají tvé postavy syfilis?	- Proč máš vždycky pohlavní nemoc? - Protože žiju!

¹² Video: <https://youtu.be/8KogmvCx7w8?t=48>

Charles	Because they're living life!	Protože umí žít!	
---------	------------------------------	------------------	--

V příkladu (27) řeší Jake a Charles případ tak, že se vžijí do role lupičů ze zlatnictví. Charles se rozhodne, že jeho postava má francouzský přízvuk, který je patrný především v **zaznačených** částech.

Profesionální titulky zanechávají typicky francouzské lexikální jednotky *oui* a citoslovce *ooh la la*, zatímco amatérské titulky spoléhají na to, že je divák slyší. Otázkou tak zůstává, zda není jejich uvedení redundantní či je použito účelně pro zvýšení efektu na diváka.

Zajímavá je také míra expresivity v protějšcích z CT pro lexikální jednotku *prostitute*. Profesionální titulky volí hanlivé podstatné jméno *děvka* (lexikografický kolektiv Ústavu pro jazyk český ČSAV, © 2011a). Amatérské titulky volí neutrální *prostitutka* (ibid., © 2011d). Podstatné jméno *prostitute* je však neutrální, tedy stylisticky nepříznakové (Merriam-Webster © 2021c).

Humornosti také nahrává slovní hříčka z úst Charlese na téma sexuálně přenosných nemocí. Na stejné téma vtipkoval již dříve v příkladu (18). Tuto hříčku amatérské titulky však nijak nereflektují a dokonce ji úplně vynechávají. Profesionální titulky vhodně využívají slovesa *pochytit*, které zvládne přenést oba požadované významy.

Volba lexikální jednotky *klenoty* v amatérských titulcích spíše evokuje, že se jedná o královské klenoty či klenoty vysoké historické hodnoty, avšak scéna se odehrává ve zlatnictví, nikoli muzeu. Zde tedy nebyl dostatečně vzat v potaz situační kontext.

7 Závěr

Poptávka po audiovizuálním překladu s rostoucí globalizací čím dál více přibývá. Dále se pak zvyšuje i s nárůstem množství streamovacích služeb jako Netflix či Amazon Prime i audiovizuálního materiálu. Audiovizuální překlad se týká nejčastěji titulků, dabingu a voice-overu. Překladatel tedy musí znát specifika daného typu audiovizuálního překladu a také různá omezení, která jsou s ním spojená.

Pro tuto bakalářskou práci byly zvoleny titulky, a to jak amatérské i profesionální. Bakalářská práce se zaměřuje na převod humoru a slovních hříček u vybraného audiovizuálního materiálu, amerického sitcomu z policejního prostředí *Brooklyn Nine-Nine*, který je známý právě svým specifickým humorem a slovními hříčkami.

V teoretické části bakalářské práce byl představen audiovizuální překlad, společně s jeho specifiky a odvětvími, které se přímo týkají tématu této práce. Dále byly uvedeny překladatelské strategie jak obecné dle Mony Bakerové (1992), tak i přímo strategie pro překlad humoru dle Diely Chiarové (2010). Pro účely praktické části pak byly představeny typologie humoru, opět nejdříve obecné dle Graema Ritchieho (2010) a poté přímo typologie humoru pro audiovizuální překlad dle Jorge Díaze Cintase a Aliny Remaelové (2014), které byly pak příslušně nakombinovány tak, aby co nejvíce reflektovaly humor analyzovaného audiovizuálního materiálu.

V praktické části byly podle typologií humoru analyzovány úryvky ze seriálu *Brooklyn Nine-Nine*, které obsahují jak amatérský překlad, tak i profesionální. Cílem praktické části bylo především poukázat na rozdíly mezi těmito verzemi a potvrdit, či vyvrátit následující hypotézy. (i) První z hypotéz je, že větší chybovost je spíše záležitostí amatérských titulků, kterou potvrzují příklady (20), (24) a (25). (ii) U amatérských titulků se předpokládá větší sklon k využití doslovného překladu. Ten lze pozorovat například u úryvků (17) a (21). (iii) U profesionálních titulků se pak také předpokládá větší schopnost rozpoznat a odhalit humorné části a také v těchto případech schopnost využít komplexnější překladatelské strategie. Tato dvě očekávání potvrzuje úryvek (18), kde profesionální titulky překládají oproti amatérským titulkům veškerá humorná místa a využívají komplexnější strategie jako nahrazení a adaptaci. (iv) Hlubší znalost předchozích dílů se očekává spíše u amatérských titulků, jelikož se amatérského překladu ujímají zejména fanoušci, avšak ve vybraných úryvcích se objevuje v profesionálních titulcích v příkladech (12) a (14). Lze tedy říci, že slovním hříčkám a humoru se věnují více profesionální titulky a také využívají komplexnější překladatelské strategie.

Tato bakalářská práce může sloužit překladatelům jako náhled do problematiky řešení převodu humoru v audiovizuálním překladu a jako náhled do rozdílů v řešení překladatelských problémů spojených s humorem a slovními hříčkami mezi amatérským a profesionálním titulkováním. Dále může sloužit amatérským titulkářům, kteří se chtějí dozvědět, jak humorná místa a slovní hříčky řeší profesionální titulkáři v porovnání s amatérskými titulky, a poučit se tak z chyb svých kolegů.

8 Summary

Demand for audiovisual translation has been rising with globalisation. The rising amount of audiovisual material and the growth of streaming services (such as Netflix or Amazon Prime) also plays a part. Audiovisual translation mainly consists of subtitles, dubbing or voice-over translation. The translator needs to know the specific requirements for the type of the audiovisual translation and the specific spatial and temporal features.

This bachelor thesis deals with Czech subtitles, both amateur and professional subtitles. This bachelor thesis focuses on the translation of humour and puns in the chosen audiovisual material, American sitcom inspired by a police environment, Brooklyn Nine-Nine which is known for its specific use of humour and puns.

In the theoretical part of this thesis, the audiovisual translation as such is introduced as well its specifics and types which are used in this thesis. Then the common translation strategies by Mona Baker (1992) were mentioned, as well with translation strategies for humour translation by Diela Chiaro (2010). For the purpose of the practical part of the thesis, the humour typologies were introduced. First, the basic humour typology by Greame Ritchie (2010), then the humour typology for audiovisual translation by Jorge Díaz Cintas and Aline Remael (2014). These typologies were combined so they best reflect the humour of the analysed audiovisual material.

In the practical part, examples from Brooklyn Nine-Nine were analysed using the typology. Examples contain the translation from Czech amateur subtitles from the website edna.cz as well as the Czech professional translation from Netflix. The aim of the practical part is to point out and highlight the differences between these two versions of subtitles and to confirm or disprove the following hypotheses. It is anticipated that the amateur subtitles are more prone to translate more literally. Such literal translation has been found in the chosen examples (17) and (21). For translation of such specific material, the knowledge of the previous episodes content is of utmost importance. It is anticipated that amateur subtitles will show this aspect more as the amateur subtitles are mostly translated by fans. This aspect also appears to be true to the professional subtitles in examples (12) and (14). Another hypothesis is that the amateur subtitles will contain more mistakes which is proven to be true as shown in examples (20), (24) and (25). Professional subtitles are anticipated to be more successful in recognizing the humour aspects and in such cases of the usage of more complex translation strategies. These two hypotheses are confirmed in the example (18) where the professional subtitles translate all of the humour, as opposed to the amateur subtitles and also use more complex translation strategies such as substitution and adaptation. To conclude, the professional subtitles pay more attention to the puns and humour as well as they use more complex translation strategies.

This bachelor thesis may serve as an example of the humour and puns translation in the audiovisual translation field and as an example of the differences in the translation of humour and puns between amateur and professional subtitles. This bachelor thesis may also help amateur subtitlers who want to learn how the puns and humour are translated by professionals, as opposed to the amateur subtitles and learn from fellow amateur subtitlers' mistakes.

9 Bibliografie

Audiovizuální zdroje:

- Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S01E04 M.E. Time [epizoda z televizního seriálu]. FOX 8. 10. 2013.
- Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S01E05 The Vulture [epizoda z televizního seriálu]. FOX 15. 10. 2013.
- Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S01E12 Pontiac Bandit [epizoda z televizního seriálu]. FOX 7. 1. 2014.
- Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S01E13 The Bet [epizoda z televizního seriálu]. FOX 14. 1. 2014.
- Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S01E19 Tactical Village [epizoda z televizního seriálu]. FOX 4. 3. 2014.
- Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S02E02 Chocolate Milk [epizoda z televizního seriálu]. FOX 5. 10. 2014.
- Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S02E03 The Jimmy Jab Games [epizoda z televizního seriálu]. FOX 12. 10. 2014.
- Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S02E05 The Mole [epizoda z televizního seriálu]. FOX 2. 11. 2014.
- Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S02E11 Stakeout [epizoda z televizního seriálu]. FOX 14. 12. 2014.
- Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S02E19 Sabotage [epizoda z televizního seriálu]. FOX 15. 3. 2015.
- Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S03E13 The Cruise [epizoda z televizního seriálu]. FOX 26. 1. 2016.
- Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S03E22 Bureau [epizoda z televizního seriálu]. FOX 12. 4. 2016.
- Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S04E04 The Night Shift [epizoda z televizního seriálu]. FOX 11. 10. 2016.
- Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S04E13 The Audit [epizoda z televizního seriálu]. FOX 11. 4. 2017.
- Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S05E05 Bad Beat [epizoda z televizního seriálu]. FOX 7. 11. 2017.

Primární zdroje:

- Amatérské titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S01E04 M.E. Time. Přeložil Fanik.
Dostupné z: <https://www.titulky.com/Brooklyn-Nine-Nine-S01E04-248802.htm>.
- Amatérské titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S01E05 The Vulture. Přeložil Fanik.
Dostupné z: <https://www.titulky.com/Brooklyn-Nine-Nine-S01E05-248845.htm>.
- Amatérské titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S01E12 Pontiac Bandit. Přeložila AmyG.
Dostupné z: <https://www.titulky.com/Brooklyn-Nine-Nine-S01E12-248873.htm>.
- Amatérské titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S01E13 The Bet. Přeložila AmyG.
Dostupné z: <https://www.titulky.com/Brooklyn-Nine-Nine-S01E13-249217.htm>.
- Amatérské titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S01E19 Tactical Village. Přeložila AmyG.
Dostupné z: <https://www.titulky.com/Brooklyn-Nine-Nine-S01E19-249251.htm>.
- Amatérské titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S02E02 Chocolate Milk. Přeložila AmyG.
Dostupné z: <https://www.titulky.com/Brooklyn-Nine-Nine-S02E02-260336.htm>.
- Amatérské titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S02E03 The Jimmy Jab Games. Přeložila AmyG.
Dostupné z: <https://www.titulky.com/Brooklyn-Nine-Nine-S02E03-260337.htm>.
- Amatérské titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S02E05 The Mole. Přeložila AmyG.
Dostupné z: <https://www.titulky.com/Brooklyn-Nine-Nine-S02E05-260339.htm>.
- Amatérské titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S02E11 Stakeout. Přeložila AmyG.
Dostupné z: <https://www.titulky.com/Brooklyn-Nine-Nine-S02E11-260371.htm>.
- Amatérské titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S02E19 Sabotage. Přeložila AmyG.
Dostupné z: <https://www.titulky.com/Brooklyn-Nine-Nine-S02E19-260656.htm>.
- Amatérské titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S03E13 The Cruise. Přeložil lukascoolarik.
Dostupné z: <https://www.titulky.com/Brooklyn-Nine-Nine-S03E13-277395.htm>.
- Amatérské titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S03E22 Bureau. Přeložil lukascoolarik.
Dostupné z: <https://www.titulky.com/Brooklyn-Nine-Nine-S03E22-277420.htm>.
- Amatérské titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S04E04 The Night Shift. Přeložil lukascoolarik.
Dostupné z: <https://www.titulky.com/Brooklyn-Nine-Nine-S04E04-278491.htm>.
- Amatérské titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S04E13 The Audit. Přeložil lukascoolarik.
Dostupné z: <https://www.titulky.com/Brooklyn-Nine-Nine-S04E13-286257.htm>.
- Amatérské titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S05E05 Bad Beat. Přeložil lukascoolarik.
Dostupné z: <https://www.titulky.com/Brooklyn-Nine-Nine-S05E05-293839.htm>.

Anglické titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S01E04 M.E. Time. Verze LOL. Dostupné z: <https://www.addic7ed.com/serie/Brooklyn%20Nine-Nine/1/4/false>.

Anglické titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S01E05 The Vulture. Verze LOL. Dostupné z: <https://www.addic7ed.com/serie/Brooklyn%20Nine-Nine/1/5/false>.

Anglické titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S01E12 Pontiac Bandit. Verze 2HD. Dostupné z: <https://www.addic7ed.com/serie/Brooklyn%20Nine-Nine/1/12/false>.

Anglické titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S01E13 The Bet. Verze EXCELLENCE. Dostupné z: <https://www.addic7ed.com/serie/Brooklyn%20Nine-Nine/1/13/false>.

Anglické titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S01E19 Tactical Village. Verze 2HD. Dostupné z: <https://www.addic7ed.com/serie/Brooklyn%20Nine-Nine/1/19/false>.

Anglické titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S02E02 Chocolate Milk. Verze LOL. Dostupné z: <https://www.addic7ed.com/serie/Brooklyn%20Nine-Nine/2/2/false>.

Anglické titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S02E03 The Jimmy Jab Games. Verze LOL. Dostupné z: <https://www.addic7ed.com/serie/Brooklyn%20Nine-Nine/2/3/false>.

Anglické titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S02E05 The Mole. Verze KILLERS. Dostupné z: <https://www.addic7ed.com/serie/Brooklyn%20Nine-Nine/2/5/false>.

Anglické titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S02E11 Stakeout. Verze KILLERS. Dostupné z: <https://www.addic7ed.com/serie/Brooklyn%20Nine-Nine/2/11/false>.

Anglické titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S02E19 Sabotage. Verze ASAP. Dostupné z: <https://www.addic7ed.com/serie/Brooklyn%20Nine-Nine/2/19/false>.

Anglické titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S03E13 The Cruise. Verze FLEET. Dostupné z: <https://www.addic7ed.com/serie/Brooklyn%20Nine-Nine/3/13/false>.

Anglické titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S03E22 Bureau. Verze AVS. Dostupné z: <https://www.addic7ed.com/serie/Brooklyn%20Nine-Nine/3/22/false>.

Anglické titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S04E04 The Night Shift. Verze FLEET. Dostupné z: <https://www.addic7ed.com/serie/Brooklyn%20Nine-Nine/4/4/false>.

Anglické titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S04E13 The Audit. Verze AVS. Dostupné z: <https://www.addic7ed.com/serie/Brooklyn%20Nine-Nine/4/13/false>.

Anglické titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S05E05 Bad Beat. Verze AMZN.ViSUM. Dostupné z: <https://www.addic7ed.com/serie/Brooklyn%20Nine-Nine/5/5/false>.

- Profesionální titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S01E04 M.E. Time. Přeložila Jana Spinkova. Dostupné z: <https://www.netflix.com/watch/80004164>.
- Profesionální titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S01E05 The Vulture. Přeložila Jana Spinkova. Dostupné z: <https://www.netflix.com/watch/80004165>.
- Profesionální titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S01E12 Pontiac Bandit. Přeložila Jana Spinkova. Dostupné z: <https://www.netflix.com/watch/80004172>.
- Profesionální titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S01E13 The Bet. Přeložila Jana Spinkova. Dostupné z: <https://www.netflix.com/watch/80004173>.
- Profesionální titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S01E19 Tactical Village. Přeložila Jana Spinkova. Dostupné z: <https://www.netflix.com/watch/80004179>.
- Profesionální titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S02E02 Chocolate Milk. Přeložila Marie Pavlů. Dostupné z: <https://www.netflix.com/watch/80011383>.
- Profesionální titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S02E03 The Jimmy Jab Games. Přeložila Marie Pavlů. Dostupné z: <https://www.netflix.com/watch/80011384>.
- Profesionální titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S02E05 The Mole. Přeložila Marie Pavlů. Dostupné z: <https://www.netflix.com/watch/80011386>.
- Profesionální titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S02E11 Stakeout. Přeložila Marie Pavlů. Dostupné z: <https://www.netflix.com/watch/80011392>.
- Profesionální titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S02E19 Sabotage. Přeložila Marie Pavlů. Dostupné z: <https://www.netflix.com/watch/80011600>.
- Profesionální titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S03E13 The Cruise. Přeložila Klára Helánová. Dostupné z: <https://www.netflix.com/watch/80028074>.
- Profesionální titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S03E22 Bureau. Přeložila Klára Helánová. Dostupné z: <https://www.netflix.com/watch/80028083>.
- Profesionální titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S04E04 The Night Shift. Přeložila Markéta Demlová. Dostupné z: <https://www.netflix.com/watch/80045642>.
- Profesionální titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S04E13 The Audit. Přeložila Markéta Demlová. Dostupné z: <https://www.netflix.com/watch/80045651>.
- Profesionální titulky k *Brooklyn Nine-Nine*, 2013. S05E05 Bad Beat. Přeložila Petra Miketová. Dostupné z: <https://www.netflix.com/watch/80217712>.

Sekundární zdroje:

- BAKER, Mona a Kirsten MALMKJÆR, ed., 2001. *Routledge encyclopedia of translation studies*. London; New York: Routledge.
- BAKER, Mona, 1992. *In Other Words*. A Coursebook on Translation. London: Routledge.

- CARROLL Mary a Jan IVARSSON, 1998. *Code of Good Subtitling Practice*. Dostupné z: <https://www.esist.org/wp-content/uploads/2016/06/Code-of-Good-Subtitling-Practice.PDF.pdf>.
- DÍAZ CINTAS, Jorge a Aline REMAEL, 2014. *Audiovisual translation: subtitling*. 2nd ed. London: Routledge, Taylor & Francis Group. Translation practices explained, **11**.
- DÍAZ CINTAS, Jorge a Aline REMAEL, 2020. *Subtitling: Concepts and Practices*. London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315674278>.
- DÍAZ CINTAS, Jorge a Pablo MUÑOZ-SÁNCHEZ, 2006. Fansubs: Audiovisual Translation in an amateur environment. *The Journal of Specialised Translation* **6**: s. 37–52. Dostupné z: www.jostrans.org/issue06/issue06_toc.php.
- DÍAZ CINTAS, Jorge, 2003. Audiovisual Translation in the Third Millennium. *Translation Today: Trends and Perspectives*, s. 192-204.
- DÍAZ CINTAS, Jorge, 2018. „Subtitling’s a carnival“: New practices in cyberspace. *The Journal of Specialised Translation* **30**: s. 127–149. Dostupné z: https://www.jostrans.org/issue30/art_diaz-cintas.php.
- HOFFMANNOVÁ, Jana, Jiří HOMOLÁČ, Eliška CHVALOVSKÁ, Lucie JÍLKOVÁ, Petr KADERKA, Petr MAREŠ a Kamila MRÁZKOVÁ, 2016. *Stylistika mluvené a psané češtiny*. Praha: Academia. Lingvistika (Academia).
- CHIARO, Delia, 2010. Translation and Humour, Humour and Translation. In: *Translation, Humour and Literature*. New York: Continuum. s. 1–29.
- CHIARO, Delia. 2005. Foreword: Verbally expressed humor and translation: An overview of a neglected field. *International Journal of Humour Research*, **18**(2): s. 135–146.
- KARAMITROGLOU, Fotios, 1998. A Proposed Set of Subtitling Standards in Europe. *Translation Journal* **2**(2). Dostupné z: <http://www.bokorlang.com/journal/04stndrd.htm>.
- KNITTLOVÁ, Dagmar, Bronislava GRYGOVÁ a Jitka ZEHNALOVÁ, 2010. *Překlad a překládání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta.
- KRČMOVÁ, Marie, 2009. *Úvod do fonetiky a fonologie pro bohemisty*. Vydání: třetí. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 214 s. Studijní texty.
- LEVÝ, Jiří, 1998. *Umění překlada*. Vyd. 3., upr. a rozš. verze 2. Praha: I. Železný.
- MUNDAY, Jeremy, 2016. *Introducing Translation Studies: Theories and applications*. 4th ed. London: Routledge, Taylor & Francis Group.
- OWJI, Zohre, 2013. Translation Strategies: A Review and Comparison of Theories. *Translation Journal* [online]. January, **17**(1) [cit. 25. 01. 2021]. Dostupné z: <http://translationjournal.net/journal/63theory.htm>.
- PHILIPS, George, 2003. *Legality of Fansubs*. Anime New Network.com. Dostupné z: www.animenewsnetwork.com/feature.php?id=144.

- POŠTA, Miroslav, 2011. *Titulkujeme profesionálně*. Praha: Apostrof.
- REISS, Katharina, 2000. *Translation criticism - the potentials and limitations: categories and criteria for translation quality assessment*. Přeložil Erroll F. RHODES. Manchester: St. Jerome Publishing.
- REJZEK, Jiří, 2012. *Český etymologický slovník*. 2., nezměň. vyd. Voznice: Leda.
- RITCHIE, Graeme, 2010. Linguistic Factors in Humour. In: CHIARO, Delia. *Translation, Humour and Literature*. New York: Continuum, s. 33–73.
- VINAY, Jean-Paul a Jean DARBELNET, 1995. *Comparative stylistics of French and English: A methodology for translation*. Přeložili Juan C. Sager a M.-J. Hamel. John Benjamins Publishing.
- ZABALBEASCOA, Patrick, 1996. Translating jokes for dubbed television situation comedies. *The Translator*, 2(2): s. 235-257.

Ostatní webové zdroje:

- KOPŘIVOVÁ, M., D. LUKEŠ, Z. KOMRSKOVÁ, P. POUKAROVÁ, M. WACLAWIČOVÁ, L. BENEŠOVÁ a M. KŘEN, © 2017. *ORAL: korpus neformální mluvené češtiny, verze 1 z 2. 6. 2017*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha, [cit. 6. 8. 2021]. Dostupné z: <http://www.korpus.cz>.
- KILGARRIFF, Adam, Vít BAISA, Jan BUŠTA, Miloš JAKUBÍČEK, Vojtěch KOVÁŘ, Jan MICHELFEIT, Pavel Rychlý, Vít Suchomel, © 2014. The Sketch Engine: ten years on. *Lexicography*, 1: s. 7-36. [cit. 6. 8. 2021] Dostupné z: <http://www.sketchengine.eu>.
- lexikografický kolektiv Ústavu pro jazyk český ČSAV, © 2011a. Děvka. In: HAVRÁNEK, Bohuslav. *Slovník spisovného jazyka českého*. Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, [cit. 8. 7. 2021]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=d%C4%9Bvka&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>.
- lexikografický kolektiv Ústavu pro jazyk český ČSAV, © 2011b. Email. In: HAVRÁNEK, Bohuslav. *Slovník spisovného jazyka českého*. Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, [cit. 12. 7. 2021]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=email&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>.
- lexikografický kolektiv Ústavu pro jazyk český ČSAV, © 2011c. Jelikož. In: HAVRÁNEK, Bohuslav. *Slovník spisovného jazyka českého*. Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, [cit. 7. 7. 2021]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=jeliko%C5%BE&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>.
- lexikografický kolektiv Ústavu pro jazyk český ČSAV, © 2011d. Prostitutka. In: HAVRÁNEK, Bohuslav. *Slovník spisovného jazyka českého*. Ústav pro jazyk český

Akademie věd České republiky, [cit. 8. 7. 2021]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=d%C4%9Bvka&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>.

lexikografický kolektiv Ústavu pro jazyk český ČSAV, © 2011e. Smeč. In: HAVRÁNEK, Bohuslav. Slovník spisovného jazyka českého. Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, [cit. 14. 7. 2021]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=sme%C4%8D&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>.

lexikografický kolektiv Ústavu pro jazyk český ČSAV, © 2011f Vačka. In: HAVRÁNEK, Bohuslav. Slovník spisovného jazyka českého. Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, [cit. 8. 7. 2021]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=va%C4%8Dka&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>.

Merriam-Webster, © 2021a. Bonzer | Definition of Bonzer by Merriam-Webster. Dictionary by Merriam-Webster: America's most-trusted online dictionary [online]. Merriam-Webster [cit. 8. 7. 2021]. Dostupné z: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/bonzer>.

Merriam-Webster, © 2021b. Burn | Definition of Burn by Merriam-Webster. Dictionary by Merriam-Webster: America's most-trusted online dictionary [online]. Merriam-Webster [cit. 14. 7. 2021]. Dostupné z: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/burn>.

Merriam-Webster, © 2021c. Prostitute | Definition of Prostitute by Merriam-Webster. Dictionary by Merriam-Webster: America's most-trusted online dictionary [online]. Merriam-Webster [cit. 8. 7. 2021]. Dostupné z: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/prostitute>.

Merriam-Webster, © 2021d. Wallaby | Definition of Wallaby by Merriam-Webster. Dictionary by Merriam-Webster: America's most-trusted online dictionary [online]. Merriam-Webster [cit. 8. 7. 2021]. Dostupné z: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/wallaby>.

Stěr, © 2008–2021. In: Čeština 2.0 [online]. [cit. 14. 7. 2021]. Dostupné z: <https://cestina20.cz/slovník/ster/>.

Špica, © 2005–2021. In: Slovník cizích slov [online]. [cit. 8. 7. 2021]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/spica>.

Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, © 2008–2021a. Slovesa vzorů „mazat“, „brát“, „krýt“, „kupovat“ (mažu – maži, ořu – ořám, kryjí – kryjou). Internetová jazyková příručka [online]. Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky [cit. 7. 7. 2021]. Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz/?id=500>.

- Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, © 2008–2021b. Tečka. Internetová jazyková příručka [online]. Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky [cit. 14. 7. 2021]. Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz/?id=160>.
- Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, © 2008–2021c. Vačka. Internetová jazyková příručka [online]. Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky [cit. 8. 7. 2021]. Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=va%C4%8Dce>.
- Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, © 2008–2021d. Velká písmena – jména živých bytostí a přídavná jména od nich odvozená. Internetová jazyková příručka [online]. Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky [cit. 14. 7. 2021]. Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz/?id=181>.
- Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, © 2008–2021e. Zničený. Internetová jazyková příručka [online]. Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky [cit. 14. 7. 2021].
Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=zni%C4%8Den%C3%BD>.
- Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i., © 2012–2021. Cool. In: Akademický slovník současné češtiny [online]. Ústav pro jazyk český AV ČR [cit. 14. 7. 2021].
Dostupné z: <https://slovníkcestiny.cz/heslo/cool/1/13601>.

10 Anotace

Anotace česky

Tématem bakalářské práce je analýza převodu humoru a slovních hříček u profesionálních a amatérských titulků seriálu Brooklyn Nine-Nine. Analýza je provedena na vybraných úryvcích obsahujících slovní hříčky či humor. V teoretické části práce je nejdříve představen audiovizuální překlad, titulkování z obecného hlediska a profesionální a amatérské titulkování. Poté jsou uvedeny překladatelské strategie podle Mony Bakerové (1992) a překladatelské strategie pro převod humoru podle Diely Chiarové (2010). Pro praktickou část jsou představeny typologie humoru, nejdříve typologie humoru obecně podle Graema Ritchieho (2010) a poté typologie humoru pro audiovizuální překlad podle Jorge Díaze Cintase a Aline Remaelové (2014). Tyto dvě typologie jsou nakombinovány tak, aby co nejlépe vystihovaly vybraný audiovizuální materiál, sitcom Brooklyn Nine-Nine. Druhá část práce se věnuje kontrastivní analýze převodu humoru a slovních hříček u profesionálních a amatérských titulků. Analýza poukazuje na rozdíly mezi těmito verzemi a jejím cílem je potvrdit, či vyvrátit vybrané hypotézy. Práce může sloužit jako náhled do problematiky řešení převodu humoru v audiovizuálním překladu a do rozdílů v řešení mezi amatérskými a profesionálními titulky. Amatérským titulkářům může také posloužit, jestliže se chtějí dozvědět, o těchto rozdílech a poučit se z chyb svých kolegů.

Klíčová slova

audiovizuální překlad, slovní hříčky, humor, překladatelské strategie, titulkování, amatérské titulkování, profesionální titulkování

Anotace anglicky

This bachelor thesis deals with humour and puns translation analysis of Czech professional and amateur subtitles of the TV series Brooklyn Nine-Nine. It focuses on the analysis of humour and puns translation in chosen excerpts. In the theoretical part, audiovisual translation, subtitling and professional and amateur subtitling are introduced. Translation strategies by Mona Baker (1992) and translation strategies for humour translation by Diela Chiaro (2010) are mentioned. For the purpose of the practical part of this thesis, humour typologies are introduced: first, the humour typology by Graeme Ritchie (2010), and then the humour typology for audiovisual translation by Jorge Díaz Cintas and Aline Remael (2014). These two typologies are combined, so they best reflect the chosen audiovisual material, American sitcom Brooklyn Nine-Nine. The practical part deals with humour and puns translation analysis of Czech professional and amateur subtitles. The aim of the analysis is to point out and highlight the differences between these two versions of subtitles and to confirm or disprove chosen hypotheses. This thesis may serve as an example of the humour and puns translation in the audiovisual translation field and as an example of the differences in the translation of humour and puns between amateur and professional subtitles. It may also be useful to amateur subtitlers who want to learn about these differences and learn from the mistakes of fellow amateur subtitlers.

Key words

audiovisual translation, puns, humour, translation strategies, subtitling, amateur subtitling, professional subtitling